

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partium Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

Exercitium primum de Devotione erga passionem Christi D. N.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

imitari non valemus in invisibili Diuinitate, imite-
mur illas in Humanitate visibili Christi. Reformare
poterat Diuinitas, quemadmodum optimè notat
Bernardus, imaginem nostram per peccatum depraua-
m, nisi nostræ sete videret plumbo Humanitatis. Hæc
Sapientia 218 est, Dico in primis Augustino visa
ocula, vt adinuerit modum & methodum coadu-
uati visibilitatem hominis cum imitabilitate Dei.
Sine altera minime nobis sufficiebat: etenim
solus imitandus erat, at visibilis non erat: homo
imitandus non erat, & visibilis erat: vt igitur ha-
uerimus exemplar imitabile, pariter & visibile, Deus fa-
cit homo.

Serm 22.
de Mar.

Hebr. 11 &
S. Thom.
ibid.

Præter huius imitationis docuit nos Apostolus his
verbis: *Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem*
qui propositio sibi gaudio sustinuit crucem, confusio-
tempora, atque in dextera sedis Dei sedes. E quibus
trahuntur actus à nobis exercendi.

Primus, *Aspice*, considerando & meditando Chri-
sti crucifixam, & *suspirabis*, & *gratias ages*, secundum
Bernardum, formando actus contritionis, gratiarum-
actionis, dicendo semper corde, vel etiam ore: Do-
ne gratias tibi ago, & à te precor veniam.

Secundus, *Abstine*, ab omni sorte consolationis non
collata, ad exemplum Christi, qui *abstinuit ab omni*
placuit.

Tertius, *Sustine*, cuncta mortificationis genera,
sicut motus exemplo, qui *sustinuit crucem confusione*
tempora.

Quartus, *Gaude*, propter spem præmii, ad exemplum
Christi, qui *sustinendo crucem promeruit gloriam, atque in*
dextera sedis Dei sedes.

Quintus, *Trahere*, alios ad eandem deuotionem & imi-
tationem, ad exemplum Christi dicentis: *Cum exalta-*
to à terra, omnia traham ad meipsum.

Ioan. 12.

Sextus, vt paucis plura complectar, in eo hæc consistit
ratio, vt Christo associatus in eadem cruce confixus
sit, dicendo cum Apostolo: *Christo confixus sum*
procurando, quantum mediante Diuinâ gratiâ
possit, vt vnde quaque & in omnibus te conformes

Galat. 2.

Sup. Epist.
B. Pauli.
Hebr. 12.

Crucifixo. Primum conformabis te membris Christi secundum sensibus: tertio potentis animae: quarto nobilitatis: quinto morti. Et in his e ipsum imitaberis, cogitando, a quo abstinuit: quid sustinuit: quid promeruit: quid bene obseruat S. Thomas, v.g. contemplando sacrosanctum caput Christi, considera, quomodo obrinuit contumelias eidem oblatas & donatas à Patre: promeruit coronam aeternae gloriae sedens ad dexteram eiusdem Patris sui: & sic discurrendo per alia Christi membra sensus, potentias &c. procura ipsum imitari affectu libere & desiderio, si non in effectu. Hi veri sunt cuncti de uoti erga Passionem Christi, crucifixi, nempe, in Christum quemadmodum idem et Christus reuelauit crucifixi Religioso, ut refert Casarius, qui simul subiungit, quod clauos esse tres virtutes, videlicet, Humilitatem, Patientiam & Obedientiam. Clauus Humilitatis crucifixi pedes, clauus Patientiae manum sinistram, clauus Obedientiae dexteram, malleus inuentionis hos clauos, est desiderium gloriae, & timor inferni.

Casarius
lib. 8. c. 18.

CAPUT II.

De Necessitate huius Imitationis.

Ephes. 1. Primum necessaria est propter modum praedestinationis nostrae. Prædestinauit nos Deus, inquit à patre in adoptionem filiorum per Iesum Christum, in ipsum. Necessarium, ut notat S. Thomas, per Christum, ad est per imitationem Christi, verum etiam in Christum, scilicet, cum imitatione Christi. Quemadmodum enim Christus Dominus minus duplici praedestinatus fuit praedestinatione, scilicet ad gloriam, tanquam ad finem: altera ad Crucem, tanquam ad medium ita nos quoque.

Secundo necessaria est propter creationem nostram. Etenim esse creatum ad imaginem Dei, idem prodest, iuxta S. Thomam quod ad imitationem Dei. Et S. Bernardus ait: Oportet quod ad imaginem est, cum imitatio conuenire, & non in uacuum nomen imaginis participare.

S. Thom.

3 p.

Coloss. 1.

Cap. 3.

S. Thom. 3

p. q. 3, art. 8

Cap. 10.

Cap. 9.

is Christi se
quod non
eris, cogit
miseria
ndo facere
obtinuit
as spua
re: prom
am etiam
r si mem
ri affectu
concedo
pe, in Cam
laui. cur
ub ungu
acem, fac
tis cruci
laus Obie
tauos cu
ra de
it a pol
in ip
ed est
et, cum
Christus
natioe
Crucem
em post
m pr
ei. Et
am in
is part
Tot

Tertio imitatio hæc necessaria est propter conditio-
nem ipsiusmet Passionis D.N. quæ, secundum S. Tho-
mæ, operatur per modum cause vniuersalis, postulantis,
concedendi effectus ergo concursus causa: um particu-
laris, veluti patet in Sole. Vnde virtus Passionis Christi
est in medijs sanctissimis Sacramentis ex opere operato,
et in medijs virtutum exercitijs ex opere operantis,
et in operibus catur.
Eandem hæc necessitate suadent & probant tituli,
quibus Christus Redemptor noster appellatur, condeco-
ratur, & nos membra, tanquam membra conformate
debetur Christo Capiti nostro, ipsumque imitari,
in Cruce, deinde in gloria. Propterea dicitur in S.
Epistola Joann: Solus Christus ascendit in cælum: Cap. 3.
et docet S. Augu & nos non ascendimus, nisi facti
membra. Et si Christus est Frater noster per mo-
genitum naturalis Patris, ac si Filius adoptiuus ipsum imi-
tandum: siquidem iuxta S. Thomæ principium,
imitatio est tale per imitationem essentialis, Sic
reformatiua, ipse quoque nobis imitandus est, nam
eiusdem S. Doctorem per eandem formam artis, quæ
reparatur, si collapsum fuerit, restauratur. Denique imi-
tatur Christus titulo Domini & Magistri, vt nos serui
discipuli ipsius vestigijs insistantur. Exemplum dedit Ioan 13.
vt, quemadmodum ego feci, et a vos faciatis.
Hunc in scopum collimabat Saluator docens & ex-
tra frequenter discipulis suos, vt Passionis sue me-
moria, qua huiusmodi dependet imitatio, indelebili
cordibus suis gererent in sculptra. De Chri-
sto S. Marcus: Docebat autem discipulos suos, & dice-
bat quoniam Filius hominis tradetur in manus homi-
num, & occidetur, & tertia die resurget, & illi
non audiebant verbum. Et tunc interrogare eum. Et in S.
Epistola Joann: Christus Iesus dixit discipulis, Ponite vos
in vobis vestris sermones istos; Filius hominis futurum
est tradatur in manus hominum; at illi ignorabant ver-
bum istud. Erat velatum ante eos, vt non sentirent illud,
et non audiebant eum interrogare de hoc verbo. Erat ipsis ab-
sconditum, ait S. Chrysof. quia doctrinæ huius, quam tra-
debat Chri-

Christus, corticem solum intelligebant, non intuebant, nec capiebant Passionis mysterium, quam unanimitatem suam & emolumentum, quod causat in aeternitate, tempore vero Pentecostes cum adventu Spiritus sancti Apostolis reuelatum fuit hoc mysterium.

In aliis quoque S. Scripturae locis frequenter hoc idem repetebat mysterium, & inculcabat Apostolus.

Cap. 20. uti in S. Mattheo: *Secreto dicebat illis: Filii hominum tradentur Gensibus ad illudendum & flagellandum & crucifigendum & tertia die resurget.* Et in aliis locis scripturis.

S. Chrysof. bus, ut sicut notat & aduertit S. Chrysostomus, *Passio in hunc locum* nis mysterium frequentius repetitur alius in mentibus scipulorum insideret. Eandem Passionis Christi memoriam commendat plurimum Scriptura veteris testamenti: *Recordare pauperitatis & transgressiones meas, & synchii & fellis.* Respondet anima Christiana: *Memoria tua memor ero, & tabescet in me anima mea.* Huius enim memoriae subsidio deficit animus, inordinatus, videlicet, eius affectus. Eandem doctrinam considerant omnes sacri Doctores & verbis, & exemplo. Quocirca pium S. Anselmi secutus consilium & monitum, positum formalis, ut haec memoria sit: *continuum uisum cum tuum, quia per hoc, & non nisi per hoc, & tu non nisi in Christo & Christus in te, & in summa uita plenam erit gaudium tuum.*

Thren. 3. 15

Thren. 3. 20

S. Anselm.
lib. 1. medit.
c. 5.

Caput III.

De effectu huius imitationis, qua est Beatitudo nostra in terris, securaque anima & participatio Beatitudinis futura.

Duo sunt obiecta nostrae Beatitudinis: Christus in throno Crucis, qui est obiectum Beatitudinis nostrae & Christus in throno gloriae, qui est obiectum Beatitudinis patriae. Beatitudo namque nihil aliud est, quam perfecta quaedam possessio & imitatio nostri summi exemplaris, quod in terra aliud non est, nisi Christus crucifixus. *Exemplum dedi uobis, ut, quem admodum*

... ut vos faciatu. Christus passus est pro nobis, S. P. t. 1. 2.
... reliquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Si, 1. 4. 1. 3.

... facientes patienter sustinetis, hac est gratia apud De-
... in hoc enim vocati estis. Si quid patimini propter

... am, Beati. Quia si duas velimus distinguere

... duos in terra, dicitur Christus crucifixum vo-
... esse Beatitudinem obiectivam: tribulationem

... autem quae Christo crucifixo nos coniungunt, esse

... aduocatum formalem. Insuper, Christus simul est
... Via. *Ego sum via, veritas & vita* Via, secundum *Ioan. 1. 4.*

... vitam passam: Vita, secundum Humanitatem glori-
... ficationis illius, tanquam: Vita, beatos nos efficit in

... tribulatione & fuitio ipsius, tanquam: Vita, nos reddet

... in caelo. Et sic fuit illa sublimis doctrina, quam Deus

... per Moysen. *Videte posteriora mea faciem autem meam* *Exod. 33.*

... non poterat. et dicitur Moyses Beatitudinem patriae, vi-

... tam clarum Dei Respondit ei Dominus: haec est Bea-

... titudo, quae te expectat in altera vita: in praesenti poste-

... riora tua videbis beatus eris, aut Beatitudine viae quo-

... nque te conformaueris futurae tuae Humilitati.

... Haec est igitur: excellentia tribulationis & crucis: vi-

... tam in futura vita, verum etiam in praesenti ad

... vitam animos nostros erigamus & subleuemus.

... sed si causam quispiam expeteret, responderet Caie-

... s, quia mala poena assumpta a Verbo in propria perso- *3 p. 9. 46.*

... nae Desiderata: unde mirum non est, quod eorum *art. 1.*

... malorum poena participes esse ceteri, beatificemur ac

... scemur. Quapropter idem Doctor subiungit:

... tribulatio post Passionem Christi facta est amabilis, de-

... lectabilis, atque delectabilis secundum seipsam; sed anti- *S. Thom.*

... que poena non percipit quae Dei sunt: palatio enim non *ibid.*

... est panis, qui sano est iuuvis: & oculis agris

... palatio, quae purus est amabilis.

... tribulatio non solum Beatitudinis praesentis gaudet

... privilegio; sed etiam arrha securae est Beatitudinis fu-

... turae. *Ibi est securae expectatio futura Beatitudinis, ubi S. Leo serm.*

... participatio Dominicae Passionis. Unde tribulatio de Pass.

... appellatur flos, qui producit fructum: et circa vi-

... sitationis flores sunt honorum, quae expectamus. *Nazianz.*

... non solum arrha est, sed participatio etiam futurae

1. 2. q. 96.
art. 2.

Gloriz. Quas S. Thomas distinguit species Beatitudinis, meriti, nimirum, & participationis tribulatio ante-
retur duntaxat Beatitudinem futuram; verum commu-
nicat quoque animabus consolationem spiritalem, quae
est illius participatio. Sicut abundanti dicebat h. p. dicitur
2. Cor. 1. Passiones Christi in nobis; ita & per Christum animas
consolato nostra. Et alibi; Superabundo gaudium in
2. Cor. 7. tribulatione nostra Et Psalmista; Secundum multitudine
2. sal. 93. 19. dolorum meorum in corde meo, consolationes tuae super-
runt animam meam. Quod idem est dicere; iuxta me-
suram mortificationis carnis, crescit consolatio spiritus.

Ex huc utique dictis colligitur, quae ratio est imitatio
Christi sit necessaria, quamque gloriosum sit, nosque ef-
ficiat beatos pati pro Christo. Quapropter iustitiam
tribulationum occasiones, quae nobis obtingunt,
minimè fugienda sunt; sed tanquam gratia & mens Dei
suscipienda, non solum patienter, sed etiam lætenter, ac
que, quantum fieri potest, secundum superiorem par-
tem animæ. Et ad imitationem animarum purgarum, ut
inquit S. Bernardus, non, quia patimur atterimur, sed po-
tius gaudere & lætari debemus; hisque namque precor
mediantibus transimus ad gloriam. Et quomodo iustitiam
ce nostra secundum partem inferiorem pessimam alieni-
tristitia indulgere locum; at tamen plus nobis gau-
dium secundum partem superiorem, propter bonam ma-
stimabilia, nostramque Beatitudinem, quam nobis con-
fert tribulatio. Pone tibi ob oculos Christi crucifixi ma-
ginem; attentè considera, ut tuæ in terra Beatitudinis
obiectum; inspicere & respice externas corporis plagas,
dolores internos animæ. Exemplar est, quod tibi imi-
tandum proponitur; & quantum aberis ab h. c. in iustitia
ne, tantumdem distabis à tua Beatitudine & perficitur.
Aspicientes, igitur, in auctorem fidei, amice clamor
Passionis Christi devotionem, quae consistit in imitatio-
ne. aspiciendo, abstinendo, & sustinendo, veluti supra dicitur
mus, per merita sanguinis Christi, eiusque sanctissimæ
Matris, Amen.

De 3. gen.
60 fol. 88.

Sequitur compendium quoddam Passionis, maxime
meditationis inferuios, cum alia quadam meditatione
per singulos dies septimanæ distributa, ac modo
cap.

ergo Passionem Christi D. N.

Beati S. Bonaventurae. Quibus subnectitur Deuotio se-
rum effusionum Sanguinis Redemptoris nostri.

Cap. IV.

Compendium Dominicae Passionis.

In Coena.

1. Lauit pedes, & d. Petrum repugnantem dixit; Si *Ioan. 13.*
laueris, non habebis partem mecum.

2. Docet verbo, quod prius docuerat exemplo. Scitis,
quod fecerim vobis. Vos vocatis me Magister & Domine;
quod dixi vobis, sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros,
Domine, & Magister, & vos debetis alter alterum lauare
pedes. Exemptum enim dedi vobis, &c.

Matth. 26.

3. Notat proditorem. Amen dico vobis, quia vnus ve- *Ioan. 13.*
strum me traditurus est. Et interrogatus à Ioanne, re-
spondet Dominus; Ille est, cui ego intinctum panem per-
petuo. Et dedit, & post buccellam introiuit in eum. Sata-
na. Va accipientibus intinctum panem consolationis
in hac vita.

4. Contendunt Apostoli de primatu. Exhortatur Do-
minus ad Humanitatem exemplo sui, & promissione *Luc. 22.*
regni. Reges Gentium dominantur, vos autem non sic;
sed, si quis maior est in vobis, fiat sicut minor. Ego autem in
vobis vestrum sum, sicut qui ministrat. Et ego dispono vo-
strum, sicut disposuit mihi Pater meus Regnum, ut edatis, &
bibatis super me, in Regno meo, & sedeat is super
thronos, iudicantes duodecim tribus Israel.

Ioan. 13.

5. Prædictio proxima Passionis. Cum ergo exisset Iu-
das, dixit Iesus; Nunc clarificatus est Filius hominis; &
Deus clarificatus est in eo. Et Deus clarificabit eum in se-
culum, & continuo clarificabit eum.

Ioan. 13.

6. Mandatum de Charitate. Mandatum nouum do vo-
bis, ut diligatis inuicem, sicut dilexi vos, & ut vos dili-
gatis inuicem. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli
mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.

7. Prædictio negationis Petri. Quod ego vado, vos non po-
tistis venire. Simon Petrus: Domine quo vadis? Iesus; Quo
ego vado.

vado, non potes me modo sequi, sequeris autem postea. Petrus; Quare non possum te sequi modo? animam tuam pro te ponam. Respondit ei Iesus: animam tuam pro me pones? Amen, Amen dico tibi; non cantabit gula, donec ter me neges.

Luc. 22.

8. In iherosolymis. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dicitur vobis, qui ex hoc non manducabo illud, donec impleatur vobis Regnum Dei. Et intellige de manducatione spirituali, per fruitionem, vt in Gloria. Et accepto pane. Et dixit: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter de Calice. Blandas erat in mensa.

In Via.

1. Prædictio scandali, & perturbationis, Huius dicto, exierunt in Montem Oliueti. Tunc dixit illis: **Matt. 26.** Omnes vos, &c. Petrus: Si oportuerit simul committi tibi, non te negabo. Similiter & omnes dicebant. Et Petro prædicitur negatio. **Matt. 14.** ait autem Dominus: Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret sicut triticum ego autem rogavi pro te, vt non desicias fides tua: Et in aliquando conuersus, confirma fratres tuos. **Luc. 22.** Et dixit eis: quando misi vos sine sacco. & peram, & calceamentum, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. **Luc. 22.** Dixit ergo eis: Sed nunc, qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Adhuc hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum iniquus deputatus est. Et enim ea, quæ sunt de n. e. finem habent. At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladii hic: At illi dixit ei: Satis est. **Ioan. 6.** Hoc dixit tentans eos, quomodo crediderat eius omni potentiam: Sicut cum dixit ad Philippum, unde erimus panes? ybi subdit Evangelista, hoc autem dicitur tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus.

2. In sermone post cœnam exhortari Discipulos, eisque varia virtutum documenta imperantur. 1. Ad fidem. Non turbetur cor vestrum, neque formidetis. **Ioan. 14.** dicit in Deum, & in me credite. 2. Ad spem. In domo Patris

mi mansiones multa sunt. Vado parare vobis locum.
 Ad Charitatem Si diligitis me mandata mea servate.
 Ad pacem. Pacem relinquo vobis; pacem meam do
 non quemadmodum mundus dat, ego do vobis. 5. Ad unio- *Ioan. 15.*
 nem con. Christ.: Manete in me, & ego in vobis. Sicut
 vitis non potest ferre fructum à seipso, nisi manserit
 in vinea: sic & vos nisi in me maneritis. 6. Ad Chari- *Ioan. 15.*
 tatem fraternam Hoc est praeceptum meum: ut diligam
 invicem, sicut dilexi vos. Maiorem hanc dilectionem
 nemo habet, ut animam suam ponat pro amicis suis. 7.
 Ad evadendam injuriam. Si mundus vos odit; Scitote, quia
 odium primum vobis odio habuit. 8. Promissio Paracliti. *Ioan. 15.*
 Quis vobis, ut ego vadam. Si enim non abiero, Para-
 clitus non veniet ad vos. Promissio aeterni gaudii. Tri- *Ioan. 16.*
 buta vestra vertetur in gaudium: & gaudium vestrum
 cum illis à vobis. 10. Promissio exauditionis à Pa- *Ioan. 16.*
 tre. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vo-
 bis. 11. Oratio pro glorificatione. Pater, venit hora,
 glorifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te. Ego te cla-
 rificavi super terram: opus consummaui, quod dedisti mi-
 hi, ut facerem. & nunc clarifica me tu Pater apud te meti-
 psum claritate, quam habui, priusquam mundus esset apud te.
 12. Oratio pro salute Apostolorum. Pater sancte, serva *Ioan. 17.*
 me in nomine tuo, quos dedisti mihi; ut sint unum, sicut &
 tu & Pater. Pro eis ego sanctifico meipsum: ut sint & ipsi sancti-
 ficati in veritate. 13. Oratio pro salute omnium fide-
 lium. Non pro eis rogo tantum: sed & pro eis, qui credituri
 sunt per verbum eorum in me: ut omnes unum sint, sicut
 tu Pater in me & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint.
 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint
 unum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mi-
 hi: quia dilexisti me ante constitutionem Mundi.

In Horto.

Primo pro nobis contristatur. 2 In oratione proster-
 nitur. 3. Ab Angelo confortatur. 4. Sudore sanguinis
 persudatur. 5. Osculo traditur. 6. A Discipulis dere-
 linquitur. 7. A Iudæis apprehenditur & ligatur.

In

In Domo Annæ.

1. Interrogatur de doctrina, & de Discipulis
- Joan. 18. 2. Respondet: Ego palam testis sum in mundo: & terræ eos, qui audiverunt.
3. Percutitur alapa. Sic respondes Pontifici?

In Domo Caiphæ,

1. Testis Petro negatur.
- Joan. 18. 2. Accusatur, & multi testimonium falsum dicunt aduersus eam, & Iesus tacebat, & nihil respondit.
3. Adiuratur. Adiuvo te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus filius Dei. Dixit illi Iesus: Tu dixisti Ego sum. & videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli.
4. Iudicatur reus mortis. Sacerdos secunde interrogata sua, dicens: Quid vobis videtur? Reus est mortis.
5. Conspuitur, velatur, colaphis, & alapis caeditur.

In Domo Pilati.

1. Accusatur. Hunc inuenimus subvertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Casari, & dicentem se Christum Regem esse.
- Luc. 23. 2. Nihil respondit. Et cum accusaretur à Principibus Sacerdotum, & Senioribus, nihil respondit, ita ut miraretur vehementer.
3. Examinatur. Tu es Rex Iudeorum? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Ergo es tu? Respondit Iesus: Tu dicis, quia Rex sum ego: ad hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.
- Joan. 18. 4. Innocenti. Christi. Dixit Pilatus ad Principes Sacerdotum, & turbas, nihil inuenio causa: hoc hominem.
5. Magis accusatur. At illi inualecebant, dicentes: Non movit populum, docens per universam Iudæam, a Iudæa usque hinc.
- Luc. 23. 6. Galilæa usque hinc.

In Domo Herodis.

- 1. Interrogatus nihil respondet.
- 2. Accusatur à Principibus Sacerdotum, & Scribis.
- 3. Spernit illum Herodes cum exercitu suo.
- 4. Illi dicitur veste albâ, & remittitur ad Pilatum.
- 5. Facti sunt amici in ipsa die Herodes & Pilatus.

Luc. 23.

In Domo Pilati.

- 1. Declaratur innocens. Nullam inuenio in eo causam, inquit Herodes.
- 2. Pulsis, dimittam vobis Regem Iudaorum: Non habent, inquit Barabbam.
- 3. Dixit tertio. Quid malifecit? Nullam in eo inuenio Ioan. 18.
- 4. Magis instabant, vt crucifigeretur.
- 5. Flagellatur.
- 6. Spinis coronatur, purpurâ induitur, & aru. do. portatur in dextera eius.
- 7. Conspicitur.
- 8. Percutitur eius caput arundine.
- 9. Et salutabant genuflexi, & illudentes dicebant. Ave Iudaeorum, & dabant ei alapas.
- 10. Offendit tot populo: Ecce Homo.
- 11. Cõdemnatur. Tradidit illi Iesum, vt crucifigeretur.
- 12. Exiit baiulae sibi crucem.
- 13. Aduuatur à Cyrenæo.
- 14. Conuertitur ad mulieres. Nolite flere super me, sed super vos.

Matth. 27.

Matth. 15.

Ioan. 19.

Luc. 23.

In Monte.

- 1. Potatur vino. Dabant ei bibere myrrham vinum, cum sell. missum: Cum gustasset, noluit bibere.
- 2. Crucifigitur, & cum eo duo latrones, vnus à dextris, vnus à sinistris.
- 3. Duntaxat vestimenta.
- 4. Poniunt titulum.
- 5. Blasphemabat Alios, alios, fecit: seipsum saluum factum non potest. Descendat nunc de cruce, & credimus ei.

6. Teo.

Ioan. 17.

6. Tenebræ ab hora sexta ad horam nonam.
7. Stabat Mater Iesu iuxta Crucem.
8. Septem verba: Orat, Promittit, Commendat, Derelictus, Consummatum, Moritur.
9. Prodigia in morte Christi, in velo scisso, terramrâ, petris scillis, monumentis apertis, resurrectione mortuorum.
10. Propter hæc, quæ fiebant, conuertitur Centurio dicens: *Verè Filius Dei erat iste*, & turbæ percutientes peccata sua reuertebantur.
11. Lanceâ latus eius apertum, & continuè exiit sanguis & aqua.
12. Deponitur de Cruce, & sepelitur à Iosepho ab Arimathea, in sepulchro suo nouo, quod exciderat in petra.
13. Et muniuerunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodibus.

CAP. V.

Meditatio Passionis Christi.

Pro Die Dominica.

Christus in Horto: Timet, Orat, Exhortatur.

1. Cœpit patere, & tædere, contristari, & mœstus esse. Non mea, sed tua voluntas fiat.
3. Quid dormitis? surgite, vigilate, & orate, ne stetis in tentationem.

Pro die Lunæ.

Christus in domo Annæ. Examinatus. Alapibus casus. Corripit.

1. Pontifex interrogauit Iesum de discipulis, & c.

Respondit Iesus: Ego palam locutus sum quando.

1. Vnus ministrorum dedit ei alapam dicens: Sic respondes Pontifici?

2. Simile loquutus sum, testimonium perhibe de malis: si autem bene, quid me caedis?

Pro die Martis.

*Christus in domo Caiaphae. Coniuratus. Illusus.
Negatus.*

1. Princeps Sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei. Dicit illi: Tu dixisti. Veruntamen dico vobis, videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli.

2. Princeps Sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Quis est iste? Quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Et illuserunt ei, colaphis, palmis, velamine, blasphemis.

3. Respondit Petrus: Non novi hominem; confirmavit idem iurando & detestando.

Pro die Mercurii.

*Christus in domo Pilati. Quaestio & Responsa
contra Christum. Etusque
silentium.*

1. Quam accusationem affertis aduersus hominem

2. Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, prohibentem tributa Caesari, & dicentem, se Christum Regem esse.

3. Summi Sacerdotes accusabant eum in multis Iesus autem nihil respondebat, ita, ut miraretur Praeses vehementer.

Pro

Pro die Iouis.

*Christus in domo Herodi & Pilati. Iudicatus,
Postpositus, Condemnatus.*

1. Spreuit illum Herodes cum exercitu suo, & induit eum vestem albam, & remisit ad Pilatum.
2. Responderunt ad Pilatum: Tolle hunc, & dimitte nobis Barrabbam.
3. Tunc apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Milites plectentes coronam de spinis, &c. Tradidit eum Iesum, ut crucifigeretur.

Pro die Veneris.

Christus in monte Caluarie. Baiulatus Crucem, Crucifigitur. Lancea latus eius aperuit.

1. Baiulans sibi crucem, exiuit in eum, qui dicitur Caluarie, locum.
2. Et crucifixerunt eum, & cum eo duos latrones, unum a dextris, & alium a sinistris. Et stabat Mater Iesu iuxta Crucem.
3. Unus militum lancea latus eius aperuit, & confluxit sanguis & aqua.

Pro die Sabbati.

Christus in sepulchro. Depositus. Sepultus. Custoditus.

1. Ioseph autem ab Arimathia petiuit corpus Iesu, & depositum inuoluit illud in sindone munda.
2. Posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra, ligatum lioteis, cum aromatibus.
3. Et milites abeuntes munierunt sepulchrum, & clauis lapidem cum custodibus.

Modus meditando, ex D. Bona-
ventura.

Quis est, qui patitur? qualis est, qui patitur? quan- *Incend. A-*
t, qui patitur? quā de causā patitur? qual form. *moris. c. 2,*
t, quanta sunt, quæ patitur? quid ex hoc conte- *p. 3.*
t, quod patitur?

1. Considera, Quis est &c. ? Deus.

2. Qualis est &c. ? Bonus.

3. Quantum est, &c. ? Immeosus.

4. Quæ de causā &c. ? Tui amoris.

5. Quali forma, &c. ? Ut agnus.

6. Quanta sunt, &c. ? Innumera.

7. Quid ex hoc consequitur, quod patitur? Septem
articula clausa, peria sunt.

Deus admirabilis, Spiritus intelligibilis, Mundus tem-
poralis, Paradisus desiderabilis, Infernas horribilis, Virtus
incomprehensibilis, Reatus culpabilis. Sic per septem quasi
articulos ascenditur ad meditationem Christi Crucifixi.

1. ex septem insuper profusionibus sanguinis Christi
tam qualibet die per septem nam memoria recoles-

Primam in Circumcisione factam.

Secundam sub Oratione facta in horto.

Tertiam, in flagellatione.

Quartam in Coronatione spinarum.

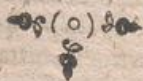
Quintam quando vestibus fuit spoliatus supra mon-
tem Calvaria.

Sextam in Crucifixione.

Septimam & ultimam, quando lancea latus eius aper-
tuit.

Et in qualibet tanquam in efficacissimo balneo exo-
ritus sanctissimam Virginitatem, vt purificet animam
tuam. *Lauare & mundaberis.*

4. Reg. c. 5.

Pars Quarta

b

Ca.

Cap. VI.

De Prærogatiuis Passionis Christi.

I.

S. Thom. 3.
p. 9. 46.
art. 12.

Cyrrill. 1.
Ep. Synod.
Conc. Eph. sit.

Est Passio Diuina. Deus enim est, qui patitur, non se; sed in natura humana: nam operatio, siue actio, siue passio, attribuitur personæ, non naturæ, velati definitur in Concilio Ephesino: *Si quis non confessus sit. Dei Verbum passum carne, crucifixum carni, anathematizetur.*

II.

Est Passio infinita. Etenim si est Passio Diuina procedens à supposito Diuino, necessariò hinc sequitur, eam quoque esse infinitam & valoris infiniti, tam in merito, quam in satisfactione & impetratione. Vnde est infinita personaliter, quamuis sit finita naturaliter in sua natura & entitate.

III.

Est Passio sufficientissima ad satisfaciendum, impetrandum ac merendum gratiam habitualement pro peccatis totius Mundi, aliorumque Mundorum infinitorum, si darentur, & à parte rei existerent.

IV.

S. T. 9. 32.
art. 1.

Coloss. 1.

Est Causa vniuersalis nostræ salutis. Quare propter efficaciam postulat causarum particularium influxum, quæ est nostra cooperatio mediis sanctissimis Sacramentis & exercitiis virtutum. Et in ordine ad efficaciam, adimpletam (de se ita loquebatur Apostolus) id, quod decet Passionis Christi. Quæ propter porta cæli est porta duarum clauium, quarum vna non aperit absque concursu & subsidio alterius: Crux Christi est nostra: Passio Christi, nostraque cõpassio & cooperatio simul concurrant, necessaria est.

V.

Est voluntaria. Quia Humanitas tanquam organum, *q. 17. art. 1.*
 instrumentum Diuinitatis poterat Iudæorum
 voluntatem, aut impedire eorum vires, aut na-
 turam conseruare illæsam ab omni damno & nocumen-
 to. Quare non fuit voluntaria solum in acceptatione, ve-
 rum etiam in ipsa actu in perpeffione.

VI.

Est Conueniens, & quidem conuenientissima. Quia *q. 46. art. 3.*
 in passione non obtinemus duntaxat salutem;
 sed etiam efficacissima incentiua ad perfectionem & salu-
 tatem: veluti sunt amor, exemplum, meritum, Sanguis
 Christi, pretium nostræ Redemptionis, victoria contra
 demonem; quemadmodum exponit S. Thomas.

VII.

Est Passio summè dolorosa, tam quod ad externos tor- *q. 46. art. 8.*
 mentos, quam quod ad internos animæ dolores.

Dolores externi fuerunt intensissimi: primò, ratione
 tactus, ut fuit spinæ, flagella, clauis. Secundò, ratione
 visus, dolorosissimi & ratione tactus in summo gradu
 calidissimi. Tertio, ratione puritatis doloris, omnis nam-
 que exulabat consolatio &, secundum aliquos, omne
 erat gaudium etiam beatificum. Quarto, propter
 inuentionem Diuinam in peccatum. Quintò, propter odium
 demonis in Christum. Et denique, uti nonnulli volunt,
 propter patiendi desiderium augebatur dolor cum in-
 tentione voluntatis *supra vires instrumenti dol. inferi.*
 Dolores quoque interni intensissimi fuisse propter
 apprehensionem offensæ Diuinæ, damnationis animæ
 in Passione & Mortis iuxta futuræ.

VIII.

Est Passio summè quoque ignominiosa. Idèd n. Crucis
 mot.

mortem elegit, quia non tantum summi doloris, sed etiam summae infamiae ignominiaeque supplicium tormentum, ut potest, infamibus & facinorosis hominibus debitum. Praeterea, ut aduertit S. Thomas, supplicium Crucis erat formidabile simul ac execrabile: formidabile, ob summum dolorem, quem apportabat: execrabile, propter summam ignominiam. Et secundum Caietanum, quamuis dolor Christi sine morte eius acceperit; infamia nihilominus & ignominia in opinione hominum remansit, & minima fuit: siquidem multi Christum non purum hominem duntaxat; verum etiam seductorem ac falsarium existimarunt: ut nos doceret, qua ratione mortificationem esset desiderium famae & gloriae humanae.

IX.

Passio continua. Quia à principio suae Conceptionis sumpsit exordium, quantum ad passionem & apprehensionem dolorum interiorum, offensarum Dei, & damnationis hominum, Mortis & Passionis suae futurae. Quapropter cum loquitur in S. Evang. Marco de Calice Passionis suae, non loquitur de eo, tanquam de re futura, sed tanquam de re praesente: *Potestis bibere Calicem quem ego bibo?*

X.

Passio mortalis, quae Christo intulit mortem. Etenim ut docet D. Angelicus, optimus modus pro alio satisfaciendi est, si eam in se suscipiat poenam, quam alter promeretur. Qua de causa Christus pro nobis cupens satisfacere, voluit acceptare mortem, quam nos promeremur. Ac propter eandem rationem subdit S. Thomas, voluit anima eius descendere ad infernum: quia homo per peccatum non mortem duntaxat, sed etiam descensum in abyssum inferni promeretur. Et hoc intelligendum de Morte Christi *in fieri*, quae est principium cum Passione: tunc enim anima, quae est principium meriti, adhuc erat in corpore; & non de Mortis fine

quo tempore in corpore Christi non erat anima, sed solum Diuinitas, ac proinde nostram salutem causare poterat per viam meriti, sed tantum per viam effici-

XI.

Passio præcepta à Patre, & sub præcepto. Siquidem Christus tanquam homo Patre inferior erat: ergo tantum homo præceptum habere poterat. Et quod de facto habuerit, aperte testatur S. Scriptura: Sicut mandatum *Ioan. 14.* *Ioan. 20.* *Philip. 2.* *mihi Pater, sic facio. Potestatem habeo ponendi vitam meam, & iterum sumendi eam. Et hoc mandatum accepit à Patre, factus obediens usque ad mortem.* Et obedientia formalis supponit præceptum. Et hoc præceptum patiendi & moriendi pro nostra salute fuit Christo intimatum, ab eoque acceptatum in instanti Conceptionis suæ mediante scientiâ beatâ & infusâ.

XII.

Passio gloriosa. Quia cedit in summam gloriam & honorem. 1. Dei. 2. Humanitatis Christi, 3. Hominum, cui supra dictum fuit, & in particulari Beatissimæ Virginis, cui supra omnes reliquos Sanctos applicatum fuit nomen sanctissimæ Passionis. Vti suo loco dixi.

XIII.

Passio memorabilis. *Recogitate eum, qui tale sustinuit pro peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem. Et: Christus in carne passus, & vos eadem cogitatione armamini.* *1. Pet. 4.*

Hæc memoria continua erat in S. Francisco, eamque tribus lais, præsertim profecturis ad infideles communi-
cabat in hanc formam: *Rogo vos, Fratres, quod ante oculos vestros semper habeatis Dominicam Passionem, qua vos roborabit, & ad patiendum pro ipso fortiter animabit.* *Opus. S. Franc. coll. 23.*

XIV.

3. p. 7. 46.
art. 5.

Passio desiderabilis Cuius rationem adducit Cyprianus, quia mala pœnæ vt à Verbo assumpta in Christi obierunt Deificata, vnde efficiuntur amabilia & desiderabilia: Sicut à contrario ante Passionem Christi exacerabilia & odibilia.

XV.

Passio, mensura nostræ lætitiæ. Quia in tantum nobis gaudendum est, in quantum communicamus & participamus de Passione Christi, & non ultra, iuxta dictum

1. Petr. 4. Petri Apostoli: *Communicantes Christi Passioibus gaudete: id est, secundum quod communicati, ut explicat Tertullianus. Quasi diceret Apostolus: In tantum gaudendum, in quantum communicatis: mensura enim est mensura alterius.* Et rationem illius reddit S. Jacobus

Apostolus, quia participatio Passionis Christi est summum gaudium. *Omne gaudium existimatis, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis: in quantum sunt medium propter finem summi gaudii ætæ gloriæ. Igitur, sicuti spes gloriæ debet esse mensura gaudii & lætitiæ: ita communicatio Passionis Christi quæ est verissimum medium ad eandem gloriæ.*

XVI.

Passio Christi, Victoria contra Spiritus infernales. *Coloss. 2. 2. Triumphans illos in seipso, ait Apostolus: id est, in seipso passo, crucifixus & mortuus, eadem namque crucifixione & morte Christus mortem intulit sibi & Dæmoni. Verbi huius, triumphans, legunt alii, exemplarius: dabo nobis exemplum, normam & modum, vt exponit S. Thomas, quo vincamus inimicos nostros. (in seipso) ubi vincuntur inuisibiles cupiditates: tunc vincitur Dæmon, quando vincuntur & mortificantur nostræ passiones.*

August. de
Agon.
Christian.

nos.

XVII.

Ultima prerogativa Passionis Christi est, quod sit
 honoratio afflictorum & tribulorum, Spina nostra
 tribulationum *refusa sunt in capite Christi*, ait *Tertull.*
Tertull.
 Iulianus, & in eo perdidit aculeum: vnde non pun-
 get, veluti primò pungebant: tum quia ante Passio-
 nem eis inerat eternæ damnationis aculeus; tribulatio
 quoque & afflictio tempore illo quasi infernalium pœ-
 nitentiarum principium erat: tum etiam propter consolatio-
 nem, quæ propter merita Passionis Christi communi-
 catur vobis in mortificationibus: etenim secundum di-
 ctum D. Augustini: *omnis consolatio & illuminatio men-
 tis in Cruce, & per Crucem.*

*S. August.
 Man. c. 21.*

CAP. VII.

*Quod verum gaudium reperiat in Imita-
 tione Passionis Christi.*

Communicantes Christi Passionibus, gaudent. horta-
 tur S. Apostolus Petrus. *Ad primâ fronte hæc sen- 1. Pet. 4.*
 tentia Apostoli nonnullas patitur difficultates. Primò e-
 rit non videtur esse conformis rationi: siquidem tribu-
 latio est malum, & malum ut malum nequit esse obic-
 tum amoris & gaudii; sed potius odii, doloris & tristi-
 tiæ. Secundò, quia neque etiam est conformis exemplo
 Christi, qui in horto passus fuit cum tristitia & sine vilo
 gaudio. Ad hæc respondetur ex doctrina S. Thomæ, *S. Th. opuse*
 esse gaudii species: aliud enim est gaudium affe- 18. c. 22 p. 1.
 ctuum, & est amoris effectus: aliud intellectuum, & est 9. 28. arti 2.
 effectus apprehensionis utilitatis obiecti. Per hanc
 distinctionem resolvit idem S. Doctor aliud quoddam
 gaudium, quomodo, nimirum, Sacramentum Altaris in se
 habens sit, *habens omnem saporem suavitatis*, cum nõ omnes
 in Communione talem experiantur dulcedinẽ. Præfatã
 distinguitur distinctione satisfactiõis & respondet, quod non om-
 nes sapunt dulcedinem Divinam per affectum devo-
 tionis; sed omnes sapiunt per intellectum multa utilitatis.

b 4 Quem-

Quemadmodum (& est eiusdem S. Doctoris exentium) medicina non est dulcis palato corporis; bene quoniam palato rationis & mentis, in quantum consideratur: quàm causa salutis & sanctis. Ad eundem modum communitio Passionis Christi non omnibus supponit materiam gaudii affectiui (neque de hoc gaudio loquitur S. Apost. Petrus) at omni us subministrat materiam gaudii intellectiui, de quo loquitur idem Apostolus, cuncti namque considerare possunt inestimabilem thesauro: Gratia, Virtutum, & Gloriz, quos lucratur in participatione Passionis Christi, & eiusdem communitatione. Merito igitur nos admonet Apostolus: *Communicantes Christi Passionibus, gaudete*: quando nihil pro Christo sustinetis, eximium illud & magnum bonum, quod se, um confert passio ista, considerate. Et hæc consideratio vocatur gaudium, non solum, quia effectus causa gaudii, nisi tribulatio poneret obstaculum; verum etiam, quia est gaudium per æquiuocentiam, tantam tribuens pacem & quietem in passione, ac si anima non tribulatione; sed abundanti adimpleta esset gaudio. Hoc gaudium est in potestate nostra, & temper, cum volumus, illud habere possumus & est gaudium considerationis, considerando bona tribulationis, ac persistendo in superficiali apparenzia mali eiusdem tribulationis. Verum quantum debet esse hoc gaudium? Respondet S. Iacobus: *Omne gaudium, id est, summum gaudium*: quia est de summo bono, quod non eximit per tribulationem. Et vult dicere, quod sicut bonum, quod quis lucratur per Crucem, est omne bonum, quod est summum bonum; ita æstimatio, precium, amor, qui quis fertur erga crucem, pariter summus esse debet, & quasi infinitus. Siquidem iuxta doctrinam Doctorum Angelici, *idem est motus medii & finis*: eodem actu intendemque intentione amoris amatur salus & medicina propter salutem. In tantum igitur, & cum eadem intentione amoris debeo amare Gloriam & tribulationem, in quantum hæc est medium & causa illius. Quare pro exercitio, quando Dominus mediante quadam tribulatione te Crucis suæ facit participem, si uocatus habere gaudium affectiuium, exerce intellectiuium, considerando

1. Pet. 4.

1. Pet. 4.

Iac. 1.

Iac. 1.

S. Th. 1. 2.

q. 12. art. 4.

q. 12. art. 4.

modo utilitates & emolumenta in Cruce comprehensa.
 aduocantur ad illa tria, iuxta tres actus hierarchicos,
 nempe, purgare, illuminare & perficere. Quia tribula-
 tio te purgat ab omni peccati macula, te liberat à pena,
 moderatur passiones tuas, emundat & expurgat cor ab
 omni affectu cicato: insuper illuminat te in cogitatio-
 nem altius, eminentiæ Dei, humilitatis & Passionis
 Christi: Denique te perficit in imitatione Christi, &
 quod ad passionem in præsentia, & quo ad gloriam infu-

*Specul.
 exempl.*

Legitur de quodam sancto Cæco, quod visu miracu-
 losè restituito ad instantiam & preces populi, & exinde
 eodem plaudente & iubilante populo gratiæ ergò Diui-
 nus receptæ, ipse solus dolebat, & plangebat, adeò, vt
 precibus ad Deum tudent preces, quatenus gratiam caci-
 tati sibi restitueret: vti & cum summa sui satisfactione
 eandem obtinuit. Vbi notanda illa verba (*gratiam ca-*
 ritatis) non eam appellabat molestiam, aut incommo-
 dum, vel etiam infortunium; sed gratiam; cognoscebat
 namque fructum illius & utilitatem. Pari modo tibi
 recordandum est, quotiescunque tibi surripitur amicus, sa-
 tis, aut aliis priuaris bonis, considera, totam esse gra-
 tiam Dei: gratia est paupertas, gratia est infirmitas &c.
 æquall de tot, tantisque beneficiis & gratis Deo gratias
 agas, conformando te in omnibus sanctissimæ eius vo-

Verùm, vt penitus huius doctrinæ inspiciamus veri-
 tatem, cuiusdam dubio, quod quis adducere posset, re-
 spondetur. Quis status est maioris perfectionis? il-
 luc, qui patitur aliquid cū gaudio affectiuo, vel alte-
 rius, qui patitur eum solo gaudio intellectiuo? Respon-
 detur huic secundum statum desolationis, & puræ suf-
 fusionis: esse perfectiorem: tunc siquidem derelicti su-
 mus non à gratia, sed solum à Dei consolatione. Et qui-
 bus est maioris perfectionis, primò, quia in hoc statu ser-
 uamus Deo in veritate, id est, in puritate gloriæ suæ, &
 gratias absque ullo proprio commodo & utilitate.
 secundò, quia sic nos similiore reddimus derelictioni
 Christi in Cruce, in qua dixit: *Deus, Deus meus, vt quid
 dereliquisti me?* & fuit derelictus non ab vnione, nec à

gratia, sed tantum à consolatione Diuina. Tertio quò
in illo inagis acquiritur & exercetur humilitas: qui-
dè, cum bona exercemus opera absque percipiendi
gaudii in voluntate resultandis, & consolationis leu-
lis redundantis in appetitum sensituum; humilitas
nos, operamurque, ac si non operaremur. Quasi-
modum si quis se cibo reficeret, nec tamen adueniret,
vel dormiret; cibi sentiret quidè effectum, quantum
non se cibo refectum fuisse existimaret. Hinc originem
ducit Humilitas Sanctorum: etenim in hoc statu tota
derelictionis & desolationis nullam percipiunt conso-
lationem ex virtutis exercitio, id est, esto egregia per-
gant virtutum opera, nihil tamen se fecisse opinantur.

Chyon. lib.

2. c. 48.

Concludam hoc caput celeberrimam illam S. Francisci
doctrinam datam fratri Leoni Percussio proficiscenti ad B.
Virginem Angelorum, videlicet perfectum gaudium
non consistere in gratis gratis datis, neque in cognitio-
ne omnium scientiarum, neque in locutione Angelica,
vel etiam in conversione totius Mundi; sed in perfecta
patientia in tribulationibus habenda, contemplando
exemplum Christi, considerando etiam, quod tribulatio
illa nobis detur propter peccata nostra, nec non Deus
causa illius, aut perimitendo, aut ordinando illam. Et
hanc illius dabit rationem: quia omnes illæ gratiæ pro-
ueniunt à Deo, & sunt aliquid Dei, vnde nec in illis glo-
riari possumus; aut pati, suffere & toletare patienter,
est res nostra (cum gratia Dei) ac propterea in his glo-
dere & gloriari possumus. Vnde dicebat Apostolus:
2. Cor. 12. Non gloriabor in gratis gratis datis, sed gloriabor in
Gal. 6. firmitatibus meis (in tribulationibus.) Et *Absti. min. glo-*
riari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi. In illa
aiebat S. Franciscus (nempe in gratis gratis datis) *Absti.*
Frater Leo, quia ibi non est perfecta letitia. Sed in illa
(nimirum, in tribulationibus cum patientia persequenda)
Absti. scribo, quia ibi est perfecta letitia. Vbi aduertendum
sanctum virum loqui de letitia & gaudio intellectuum,
quod consistit in patientia pacifica & cogitata, dispa-
timur, ut dictum est, & non in letitia affectiva, quæ
exercitium & virtutum substantiam minime necesse
est.

2. Cor. 12.

Gal. 6.

Cap. VIII.

De Presentia Christi Crucifixi.

Communis Sanctorum sententia est, memoriam **S. Bernardi**,
Passionis Christi, & Christi Crucifixi semper quam *in Formam*
memineri potest, continuandam esse in anima. *Sit tibi la honesta*
semper in corde, & nunquam imago Crucifixi ab ani-
ma tua recedat. Hic tibi cibus & potus, dulcedo & conso-

lacio, multum & omnia desiderium tuum. Et talem me-
moriam vice gratitudinis exigit beneficii excellentia.
Huiusmodi recordationis præclarum dedit exemplum
Christus, qui semper vivam in corde suo conservabat
memoriam & desiderium Passionis suæ: quia, ut ait
Bernardus, *Chariora illi fuere brachia Crucis, quam*
brachia.

Ad excitandam igitur & conservandam in nobis hanc
memoriam adeo salutarem, multum proderit, neque exi-
miam cõferet emolumentum, si imaginatione nostra præ-
sentiam Crucifixi D. N. nobis exprimamus, ut, dum eum
præsentem in imaginatione nostra, eidem quoque
oblecto semper sit intentio nostra cogitatio. Considera-
mur, & animo revolvat, te stare in sacro Monte Calua-
riae, Monte glorioso, Monte dilecto, tantumque à Redem-
ptione, etiam ab æternitate, amato. In hoc monte *saluum*
Gen. 19.
mittendo nuncium cunctis aliis montibus huma-
nitatis, pompæ & magnificentiæ, locus enim, in
quo stas, terra sancta est, & sancta habitatio.

Attolle oculos in altum, & considera sanctissimam
Trinitatem totam operi Passionis Christi intentam,
in separatione omnes tres Personæ Divinæ Redemptioni
totius humani generis incumbant: Pater, dando Filium.
Filius, dando seipsum: Spiritus Sanctus, talem Filium
operando voluntatem. Et hæc, iuxta mentem &
sententiam D. Augustini, principalis debet esse confide-
ratio in mysterio Passionis. *Nihil magis in Passione S. Aug.*
laudandum, inquit ille, quam ardor Divinæ Charitatis
in sanctissima Trinitate. Et misericordia Trinitatis (sub-
iungit

... laceris aperti colligat Sanguinem fidelibus di-
 ... bendum iuxta Matris Divinae ordinem & disposi-
 ...
 Denique reflexionem supra teipsum faciens ani-
 ... perpendes, quid tibi factu opus sit, vt tanto corre-
 ... deas amoris. Vnde te ipsum veluti perpetuum Cru-
 ... Jeshu & Mariae mancipium Crucis pedi alligabis
 ... catena, & postquam vna illius extremitate
 ... gaueris Cruci, alteram consignabis manibus B.
 ... quis, vt pro suo beneplacito disponat de hoc suo
 ... capio. Et fidelis instar mancipii, non timoris, sed
 ... id, quod menti tuae occurrer, loqueris, operaberis,
 ... semperque offeres ad maiorem gloriam Je-
 ... Crucifixi & Mariae Cruci astantis. Insuper, quia
 ... mancipia, vltra catenam, ad modum torquis seu cate-
 ... aures gestant ferrum aliquod e collo propendens;
 ... lem ferro in signum seruitutis cinges collum tuum:
 ... quemadmodum ferro illi, quod gestant mancipia, in-
 ... scribitur nomen Patroni & Domini; ad eundem mo-
 ... do indelebili caractere torqui tuo inscribes haec sola
 ... *Jesus, Maria. aut; Ego sum mancipium Iesu & Mariae.*
 ... *vel etiam: Seruus Iesu, pro me venditi, & ligati,*
 ... *& flagellati & condemnati, & crucifixi, & mor-*
 ... *& Mariae iuxta Crucem Iesu: quod est breue quod-*
 ... *compendium Passionis Christi, secundum Bellua-*
 ... *rum.* Denique precaberis sanctissimam Virginem,
 ... *memor sui serui & mancipii, teque pretiosum sangui-*
 ... *ni sui Filii reddat participem, & faciat te sentire, quam*
 ... *sanctus amoris Dominus Iesus te amavit: ac tanquam*
 ... *sancti amoris, in petret tibi gratiam moriendi, si*
 ... *Martyris instat fidei, saltem instat Martyris amoris.*
 ... *verum, vt melius capiatur, quam res sit haec praesentia*
 ... *memoria Crucifixi, aduertendum, hoc idem exerci-*
 ... *um fieri & peragi quoque in caelis a Sanctis & Angelis*
 ... *incolis, veluti reuelatum fuit S. Iohanni, qui in thro-*
 ... *no vidit: Agnum stantem tanquam occisum, vel, vt Graec.*
 ... *legit: iacentem tanquam occisum: qui significat Pas-*
 ... *sionem & Crucifixionem Christi, & sacratissima vulne-*
 ... *rum, quae ad memoriam sempiternam reseruansur sibi ad*
 ... *gratiam, nobis ad gratiam, inimicis ad confusionem.*

Vincent. Belluacens.

Idem in Spec. Mor. S. Aug.

Apoc. 5.

Rupert. in hunc locu.

Secd

Anp. l. cit.

Sed videamus, quo modo quatuor animalia, et viginti quatuor Seniores, & multitudo Angelorum celebrabant hanc memoriam. Adorabant, & citharizabant, & spirabant odorem orationum, & cantabant canticum novum, & singuli habebant citharas & phialas aureas. Hoc erat, & est magnum & ineffabile tripudium ipsorum.

Primo, adorabant, tribuendo gloriam Agno cum propria sui confusione & humilatione: Ceciderunt in facies suas, & adoraverunt virtutem in sacula seculorum. Talis quoque fuit adoratio sancti Latronis, quæ adoravit Christum Crucifixum, quando dixit: Nos quidem iustitiam digno factu recipimus, hic verò nihil mali gessit. Dignissima sane adoratio firmissimè corde tuo inculpanda, ut eandem exerceas omni tempore, & in omni occasione.

Secundo, citharizabant, & spirabant odorem: de citharæ ac phialæ aureæ indigitant mortificationem passionum, & orationem.

Tertio, cantabant canticum novum, dicentes: Dominus, Domine, accipere librum. & aperire signacula voluminum: quoniam tu occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo. Hæc est memoria, quam de Passione Domini Sancti celebrant in cœlis, & tu eisdem imitati satages in terra. Hæc sufficiant pro exercitio frequentando in præsentia Salvatoris Crucifixi.

Praxi huius memoriæ, ut eò magis sit stabilita & radicata in corde tuo, plurimum inseruiet exercitium aliquod Passionis singulis diebus & horis frequentandum, meditandum quotidie aliquem passum Passionis Crucifixi, aut unam ex septem profusionibus sanguinis, de quibus supra dictum est: omnique hora exercitium memoriam Passionis Domini divisa in viginti quatuor mysteria iuxta viginti quatuor horas diei & noctis: & quæ mysteria reliquis horis ob somni impedimentum recitari nequis, ea anticipare poteris, ut ante somnum eorum recolatur memoria. Vtrumque exercitium pro maiori commoditate hic subiicietur, cum quadam formula referendi se in mancipium Iesu Crucifixi, & Mariæ crucem.

CAP. IX.

Exercitio pro memoria Passionis Christi per diem excitanda.

Ortus Passionis Christi cursus diuidetur in viginti quatuor mysteria: vt singulis diei horis fiat memoria cuius mysterii: & illæ horæ, quas somno impedire non poterimus, anticipari poterunt. Distributio huiusmodi: Tota Passio diuidetur in octo stationes: prima erit in cœnaculo; secunda in horto; tertia in domo Anan: quarta in domo Caiphæ; quinta in domo Pilati; sexta in domo Herodis: septima denud in domo Caluarie. In qualibet statione considerabuntur tria mysteria, quæ in vniuerso erunt viginti quatuor, tot videlicet, quatuor horæ diei & noctis.

Hora prima.

In Cœnaculo.

Christus in cœnaculo docet humilitatem, Discipulos lauando pedes, Capit lauare pedes Discipulorum. Et Luc. 22. Et exhibuit tanquam medium attingendi veram celsitudinem & magnificentiam, dicendo: Qui maior est vestros, fiat sicut minor.

Hora 2.

Christus cœnans cum Discipulis suis instituit sanctissimum Sacramentum, Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum, veluti Sacramentum amoris, & consequenter amoris & conuersionis. Matth. 26.

Hora 3.

Christus discedens è cœnaculo instituit sermonem ad Discipulos. Ioan. 14.

Discipulos suos: *Non turbetur cor vestrum. Credite in Deum, & in me credite.* Pro primo & principali uerbo commenda: Discipulis exercitium Fidei, quod ait Augustinus, *Si tecum est Fides, tecum erit etiam Deus.*

S. Aug.

Hora 4.

In Horto.

Matth. 26. *Incipit timere. Cœpit pauere, cadere, conturbari.*
 Marc. 14. *mastrum esse, timore suo merendo nostram fortitudinem.*

Hora 5.

Christus deprecatur Patrem, sudat sanguinem & Aquam
 Matth. 26. *gelus ad confortandum ipsum comparat. Prostratus*
 Mar. 14. *super terram in faciem suam, orabat. Faciem uero suam*
 Luc. 22. *eius, sicut gutta sanguinis. Apparuit autem illi Angelus*
de cœlo confortans eum.

Hora 6.

Christus in horto captus est, & ligatus. Tenentur
 Matth. 26. *& ligauerunt eum. Ut nos solueret à uinculis peccatorum*
 Marc. 14. *nostrorum.*
 Luc. 22.
 Ioan. 18.

Hora 7.

In domo Annæ.

Ioan. 18. *Examinatus fuit circa doctrinam & Discipulos. Pontifex*
interrogauit Iesum de Discipulis suis, & de doctrina.

Hora 8.

Ioan. 18. *Respondet Christus, doctrinam suam notam esse omnibus.*
Ego palam locutus sum mundo.

Hora 9.

Recepit alapam à ministro Pontificis. *Vnus assistens Ioan. 18.*
Pontificum dedit alapam Iesu, dicens. Sic respondet Pon-

Hora 10.

In Domo Caiphæ.

Examinatus fuit. *Adiuro te per Deum vivum, ut di-* *Matth. 26.*
cas si tu es Christus Filius Dei.

Hora 11.

Respondet Christus. *Tu dixisti. Veruntamen dico* *Matth. 26.*
quia: amodò videbitis Filium hominis sedentem à dextris
et venientem in nubibus cæli.

Hora 12.

Exierunt in faciem eius, colaphis eum ceciderunt, & *Matth. 26.*
colaphis in faciem eius dederunt: Et velauerunt eum, Luc. 21.
percutiebant faciem eius: & interrogabant eum dicen-
tes: Propheta, quis est, qui te percussit? Et alia multa
querentes dicebant in eum.

Hora 13.

In domo Pilati.

Examinatus fuit. *Interrogavit eum Præses, dicens: Matth. 27.*
quis Rex Iudaorum? Respondet, Regnum meum non *Luc. 23.*
est de hoc Mundo. *Ioan. 18.*

Hora 14.

Subiunxit Pilatus. *Ergò Rex es tu? Respondet Ie-* *Matth. 27.*
sus.
c

lus. Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natum sum, et ad hoc ueni in Mundum, ut testimonium perhibeam ueritati.

Hora 15.

Non respondet accusationibus. Et cum in malis accusaretur, nihil respondit, ita ut miraretur Praefectus iudaeorum.

Hora 16.

In domo Herodis.

Lætatur, sibi que congratulatur Herodes de uisitatione Christi. Herodes uiso Iesu, gauisus est ualde.

Hora 17.

Non respondet curiositati Herodis. Interrogat eum multis sermonibus, et ipse nihil illi respondebat.

Hora 18.

Sperus, uesteque albâ indutus fuit. Spreuit illum Herodes cum exercitu suo, et illi se indutum ueste albâ, et missi ad Pilatum.

Hora 19.

In domo Pilati.

Ioan. 18. Postpositus fuit Barabbæ. Quem uultis dimittam uobis?
Matth. 27. bis, Barabbam, an Iesum? Clamauerunt omnes, dicentes:
Marc. 15. non hunc, sed Barabbam.

Hora 20.

Ioan. 19. Fuit flagellatus. Apprehendit Pilatus Iesum, et flagellauit eum.

Hora 21.

Coronatus fuit. Placantes coronam & spinis, imposuerunt capiti eius. *Matth. 27.*

Hora 22.

In monte Caluariæ.

Fuit crucifixus. Crucifixerunt eum, & latrones, unum dextris, & alterum à sinistra. *Matth. 27. Marc. 15. Luc. 23. Ioan. 19.*

Hora 23.

Dixit septem verba. 1. Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt. 2. Hodie mecum eris in paradiso. 3. *Locis iam cit.* Mater tua: Mulier, ecce Filius tuus. Deinde dixit discipulo: Ecce Mater tua. 4. Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? 5. Sitio. 6. Consummatum est. 7. Patrem manus tuas commendo spiritum meum. Vel locum septem verborum memoria recoles lanceam lanceam Christi confodientem.

Hora 24.

Fuit sepultus. Et posuerunt corpus Iesu in monumento. *Luc. 23.*

Quantum ad praxin exercitii huius; aduertenda sunt

Primum est, hanc distributionem horarum solum esse secundam considerationem, & ordinem mentis: etenim Christi Passio non eo modo diuiditur, quomodo legitur in Historia Evangelica.

Secundum punctum. Cum memoriâ mysteriorum actus coniungendi sunt, ut sunt: gratiarum actio, petitio puri sanctique amoris, præterea actus spei, & Charitatis.

Tertium punctum. Perseuerantia in tam sancto exercitio

exercitio à Deo magna cum instantia petenda est perre-
rita Christi. Et propter eundem finem in hoc exercitio
sanctissimæ eius Matri, & sancto Angelo custodi tuæ
associabis.

Quartum punctum. Plurimos ex hac deuotione
percipies fructus, & sunt sequentes. Primus est fructus
presentiæ Christi & sanctissimæ eius Matri. Secundus
erit applicatio meritorum eorundem cum augmento
cuiusvis gratiæ & virtutis. Quemadmodum aspectus

Num. 21. ænei serpentis in deserto recuperabatur salus & vita
percutus aspexerit, viuet non quia hanc vim habebat
la vitio, sed quia Deus per huiusmodi visionem san-
tem conferbat inspicientibus. Pari modo, quicunque
Passionis memoria inspexit Crucifixum, ab omni in-
firmitate liber & sanus euadit, omni que dicitur gratia
non quia hic solus mentalis aspectus eiusmodi habet
virtutem & efficaciam; sed quia Deus in præsentia
ius memoriæ sua gratia infundit sanando & liberando.

Tertius fructus est fortitudo & robur in subfracta
Cruce, dum Christi exemplo animamur & confortamur.
Quartus fructus est, quod, veluti in ciuitate re-
fugii constitutus, ed securius euacta tentationum Dæmo-
nis retundamur iacula, tutiusque nos ab iis defendamur:

Orig. 2. quia, ut bene ait Origenes, memoria Passionis
Cor. 4. Christi est victoria contra omnes Dæmones. Certius
est, quia, ubi mors Christi animo circumfertur, non
potest regnare peccatum: est enim tantæ viæ Crucis, & Pas-
sionis Christi, ut ad eius memoriæ nulla concupiscentia
regnare possit; sed continuo ad eius præsentiam totus pec-
cati & carnis fugatur exercitus. Passio Christi & pec-
catum sibi sunt contraria, veluti lux & tenebræ. Ideo
quamprimùm Passionis excitatur memoria, extinguitur
peccatū: & quod plus hæc memoria viget in anima,
ed magis fomes peccati debilitatur. Quintus & vlti-
mus fructus erit, quod quis moriatur magna cum fide-
cia propter spem in sanguine Christi, & intercessione
sanctissimæ Matri illius.

Quintum punctum est, quod, qui non recordentur
mysteriorum in particulari, eorundem recordari possunt
in vniuersali: agendo gratias Saluatori pro iis omnibus
quæ

...fecit & passus fuit pro nobis: 1. in cœnaculo ; 2. in ...
...: 3. in domo Annæ: & eum eodem ordine ad mon-
... Caluariz vsque. Et hæ octo stationes, vt supra
... est, distribui possunt in 24. mysteria correspon-
... 24. horis diei & noctis: vel pro maiori facilitate
... di possunt modo infra scripto ; recogitando duas
... , duas per diem, duas vesperi, & duas nocte, vel ante
... mitionem, explicando mysteria in præsentî forma.

Memoria Passionis Christi.

Pro tempore matutino.

In Cœnaculo.

... , lauens pedes Discipulorum, miserere nobis, lau-
... & gloriosus in sæcula.
... , instituens Sanctissimum Sacramentum, miserere
... laudabilis, & gloriosus in sæcula.
... , instituens Discipulos in fide, miserere nobis, lau-
... & gloriosus in sæcula.

*Prima Sta-
tio.
Daniel. 3.*

In Horto.

... , in agoniâ posite, miserere nobis, laudabilis &
... in sæcula.
... , in oratione prostrate, miserere nobis, laudabilis
... in sæcula.
... , à ministris ligate, miserere nobis, laudabilis &
... in sæcula.

*Secunda
Statio.*

Memoria Passionis Christi.

Pro tempore diurno

In domo Annæ.

... , examine, miserere nobis, laudabilis & glorio-
... in sæcula.

*Tertia
Statio.*

Jesu, obiurgate, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, colaphizate, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

In domo Caipha.

*Quarta
Statio:*

Jesu, secundo examine, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, reus mortis iudicate, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, blasphemate, percusse, & illuse, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Memoria Passionis Christi.

Pro tempore vespertino.

In domo Pilati.

*Quinta
Statio.*

Jesu, tertio examine, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, in multis accusate, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, in admirando silentio posite, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

In domo Herodis.

*Sexta
Statio.*

Jesu, in multis interrogate, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, sprete ab Herode & ab exercitu eius, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Jesu, indute veste albâ, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Memoria Passionis Christi.

Pro tempore nocturno, vel ante somnum.

In domo Pilati.

Jesu, Barabbæ postposite, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula. *Septima Statio.*

Jesu, flagellate, misere nobis, laudabilis, & gloriosus in sæcula.

Jesu, spinis coronare, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

In Monte Calvaria.

Jesu, Crucifixe, miserere nobis, laudabilis, & gloriosus in sæcula. *Octava Statio.*

Jesu, lanceâ militis vulnerate, miserere nobis, laudabilis, & gloriosus in sæcula.

Jesu, in monumento nouo sepulte, miserere nobis, laudabilis & gloriosus in sæcula.

Et in qualibet Statione eliciendi sunt suprâ dicti cæsus.

Formula offerendise in mancipium & seruum Iesu Crucifixi, & Mariæ Crucifixi astantis.

Clementissime Rex, Christe Jesu, verus Deus, & verus homo, Redemptor & Saluator animæ meæ, ego N. indignissimus peccator coram sanctissima Crucis tua humillimè prostratus, cum omni cordis affectu te adoro, & peto sanguinis tui pretium, refugium tuarum plagarum, thesaurum meritorum tuorum: Sanguinem, in oblationem peccatorum meorum: Plagas, in continuam animæ meæ habitaculum; nec

nec non nuptialem vestem meritorum, vt ad nuptias
 Iestis Paradisi admitti, & subintrare valeam. Faciam
 mi dulcissime Saluator, vt sanguinis tui atramentum
 calamo clauorum tuorum indelebili caractere in-
 bas cordi meo dolorem & amorem tuum: dolorem, vt
 propter te patienter feram omnem dolorem: & amo-
 rem, vt spernam propter te omnem alium amorem.
 Quod verò me concernit; cum gratia tua firmiter pro-
 pono portare semper sanctissimas plagas tuas & vultu-
 ra, & in corde ad excitandam memoriam, & in ore ad re-
 ferendas gratias, & in manibus ad exercendam continen-
 tiam operationem pro tua gloria. Insuper, mi dulcissi-
 me Redemptor, me & in tuum, & sanctissime Mater
 tuæ iuxta Crucem stantis offero mancipium perpetuum.
 Accepta oblationem, & da mihi vires perfectæ
 eam observandi: aliud enim non concupisco, non cupi-
 o, nec desidero aliud, nisi vt sim fidelis seruus & mancipium
 Regis & Reginae cælorum; vt fideliter tibi seruiens
 in vita, post mortem dignus efficiar libertate gloriæ, vbi
 cum omnibus iustis & sanctis Angelis laudum tuarum
 decantem encomia, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

CAP. X.

*De beneficiis & fructibus Passionis Christi
 & de modo, quo Christus eosdem
 operatus est.*

8. Tho. 3. p. Juxta doctrinam Doctoris Angelici quinque sunt
 9. 42. & 9. 49. effectus & beneficia principaliora Passionis Christi. 1. Li-
 49. berat hominem à peccato. 2. Liberat eum à pœna pec-
 cati. 3. Liberat eundem à potestate Dæmonis. 4. Ho-
 minem reconciliat Deo. 5. Aperit eidem portas cœli.
 Quinque etiam modi sunt, quibus Passio Christi operatur
 hos effectus. 1. Per modum meriti. 2. per modum
 satisfactionis. 3. per modum sacrificii. 4. per modum
 redemptionis. 5. per modum efficiencie. De hisce benefi-
 ciiis breuiter dicemus in particulari, & de modo, quo
 Christus D.N. eadem confert: vt illa conseruantes in
 nobis

in memoria vivâ , pro eisdem gratos nos , uti
exhibere valeamus, veluti suo loco dicitur,

De primo beneficio Passionis Christi,
quod est liberatio à peccato.

Veritas certissima est, & de fide, Christum D.N. per
Sanguinem & Sanguinem suum lavare & mundare ani-
mam nostram ab omni peccati macula. *Dilexit nos,*
ut nos à peccatis nostris in Sanguine suo. Quod non *Apos. 6.1.*
dicitur *immediatè*, sed *mediatè*: etenim Sanguis
Christi est causa gratiæ, quâ mediante, tanquàm aquâ
spirituali, mundatur & purificatur anima nostra à cun-
ctis peccatorum sordibus. Hoc igitur est, quod dicere
solerent, Christum Passione suâ nos liberare à peccato:
scilicet, quod Passione suâ nobis conferat gratiam re-
missionis peccati.

Verum, ut melius percipiatur huius beneficii excel-
lentia, dignum consideratione est, quàm ingens malum
peccatum, à quo Passio Salvatoris nos liberat. Pec-
catum non est qualecunque malum, sed summum & in-
curabile malum. Præterea est malum à tota Natura
humana, & Angelica irremissibile & irreparabile: quia
in infinitam præstare potest satisfactionem conue-
niens infinitæ malitiæ peccati. Denique est malum
quoddam destructivum habitus Gratæ, & omnium ef-
fectuum eius, causando effectus contrarios.

Multimi sunt effectus gratiæ. 1. Pulchram efficit
animam per lumen sapientiæ in intellectu, & per affec-
tum Charitatis in voluntate: in quibus duabus perfe-
ctionibus propriè consistit pulchritudo substantiæ spi-
ritualibus. 2. Animam dicitur virtutibus infusis, & ha-
bitibus supernaturalibus, tanquàm gemmis pretiosis &
estimabilis valoris. 3. Participem eam reddit vitæ
supernaturalis & Divinæ. 4. Eandem facit Amicam,
filium adoptivum Dei constituit. 6. Particulari et-
iam assistentia & protectione Dei dignam efficit. 7. Ius
conferet ad gloriam. 8. Vnit animam sponsalicio
matrimonio per lumen & visionem beatam. 9. Adornat

corpus proportionata gloria, vti continget in Reuol-
utione. Omnes præfatos effectus destruit peccatum.
P. iuat animam propria pulchritudine, exuit eandem
virtutum opibus, remanentibus solum in ea. expurgat
benignitate, Fide & Spe, tanquam *semine conuersionis*
surrupit ei vitam & Diuinam gratiam: tollit amicitiam, Di-
uinationem, protectionem Dei, & ius hereditatis ad glori-
am, tam essentialem competentem animæ, quam acci-
dentalem corpori propriam. Neque hic est horum
& destructionis, quam causat peccatum mortale in ani-
ma: siquidem progenerat etiam effectus gratie præ-
contrarios. 1. Turpem ac deformem, sicut Dama-
nem, efficit animam per ignorantiam rerum Diui-
narum in intellectu, & per concupiscentiam terrenarum
rerum in voluntate. 2. Loco virtutum repletur
inordinatis passionibus & habitibus vitiosis. 3. Pa-
cit, vt vitam agat diabolicam, cum eodem, qui
demon, viuat spiritu, qui est peccatum. 4. Dama-
nem constituit Amicam, cum in iisdem malis communem
Dæmone. 5. Eiusdem quoque Dæmonis efficit
liam: *Manifesti sunt Filii Dei, & Filii Diaboli*. Nam
que modum iustus dicitur Filius Dei, quia
Dei agitur, & per gratiam se vnit Spiritui laudandi
modum mouentis & mobilis; ita peccator dicitur
Diaboli, quia *agitur spiritu Diaboli, & per peccatum*
fese vnit cum eodem per modum mouentis & mobilis
cum semper ab ipso moueatur & concitetur ad malum.
6. Proiectio, quæ tali Filio debetur, est possessio ter-
ram & dominium, quod habet Diabolus supra
animam, amouendo & ratrahendo eam, quæ
est, ab omni occasione bene faciendi. 7. Peccatum
fert reatum & obligationem ad poenam æternam
nam damni & sensus in morte. 9. Poenam acci-
dentalem corporis in vltima resurrectione.

Ex hisce effectibus colligitur, quàm magnam
& monstrum sit peccatum mortale. Quod si
excellens bonum sit Gratia, veluti dictum est, &
gens malum sit peccatum, maximum etiam & in-
abile erit beneficium nobis per Passionem Christo
stitum, conferendo nobis gratiam, & liberando
peccato.

Ioan. ep. 1.

c. 3.

Rom. c. 8.

De secundo beneficio Passionis Christi, quoad
est liberatio à pena peccati, tantu æterna,
quàm corporali.

In eadem peccati malitia variè possunt considerari
rationes, tanquam peccati effectus. Et sunt: *macula,*
incurvatio, reatus, pena.

Prima est macula quædam, turpem, sordidam ac de-
formem reddens animam, eò quod inordinatam illam
incurvat, & quasi incurvatam à Deo ad creaturas: etenim
peccatum anima recedit à Deo tanquam ab ultimo
fine, & ad creaturam accedit; vnde quemadmodum
corpus humanum censetur turpe ac deformè, si primò
directum habens ad sidera vulum, declinet deindè ab
occurrenti situ, & totum incurvatum procederet: pari-
tatione turpis & deformis dicitur illa anima, quæ desi-
tens directè contemplari Deum, tanquam ultimum fi-
nem, se incurvat & inclinat, totum suum affectum po-
nendo in creaturis.

Secunda conditio peccati est offensa Dei, & oritur ex
incurvatio: quia ex macula animæ, quæ est quædam privatio
gratiæ & Chritatis Dei, sequitur displicentia Dei, quæ
est offensa Dei. Summè namque Deus offenditur,
in quantum ei displicet, quod positus in æquilibrio &
comparatione cum creatura minus estimetur ad anima,
quàm ipsa creatura, quodq; anima potius eligat deserere
Deum, quàm creaturam, auertendo à Deo affectum su-
um, & convertendo illum ad creaturam. De hoc sui vili-
tudio lamentabatur Deus illis Prophetæ verbis: *Duo Ierem. 2.*
*quia fecit populus meus: dereliquerunt me, fontem aque
vive (vel, ut alii legunt, aquam vivam) & foderunt sibi
cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas, sed
solum quæ non nisi lutum continent.*

Tertia conditio, & proprietas peccati est iniuria Dei.
Quia facit contra ius proprium Dei, quod habet, ve-
luti summum, summum bonum & ultimus finis, ac proin-
de, ut ametur super omnia. Et non tantum peccator
offendit contra ius Dei, in quantum est ultimus finis,
sed etiam in quantum est primum principium per-
fectionis, quia abicitur ipso esse, substantia
& potentia animæ à Deo receptis: & in quan-
tum

tum est Legislator, nam peccando spernit & pro-
pendit leges Diuinas: ac denique in quantum im-
mulator vniuersalis, quia nihil æstimat promissa,
nec minimum timet pœnas à Deo committas.

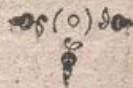
Quarta proprietas, quæ veluti passio peccati et vi-
litiæ eiusdem tanquam ex essentia dimanat, est reus
pœnæ, qui est quoddam debitum, vel, vt melius dica-
mus, obligatio moralis ad sustinendam pœnam æternam
& temporalem.

p. 2. q. 89.
art. 4.

Ultima proprietas peccati est pœna actualis, æterna
& temporalis. Etenim, cum malitiæ peccati pericula
infinite, in quantum est offensa Dei, boni in finem, mutatur
ex se pœnam aliquam infinitam secundum duriti-
nem, quæ est pœna æterna, quæ remittitur, cum remittitur
peccatum mortale, & succedit solum pœna tempo-
ralis.

Hæ sunt proprietates peccati, à quibus omnibus nos
liberat Christus Saluator noster per æquissimam suam
passionem & per pretiosissimum suum sanguinem. Ne-
que nobis remittit dumtaxat maculam peccati, offensi-
sam, iniuriam Deo illatam; verum etiam debitam
obligationem pœnæ, & pœnam æternam: cum enim li-
berat nos à peccato, modo supra dicto, simul nos liberat
à pœna æterna illi annexa. Considera excellentiam
huius beneficii: siquidem æternitas hanc sortitur con-
ditionem, vt, vbicumque reperitur siue in bono, siue in
malo, infinitum efficiat. Si se coniungit bono præ-
mii, infinitum reddit præmium: si verò malo peccati
associat, infinitam pariter efficit pœnam: Ergo Christus
D. N. Sanguine suo liberat nos ab infinita pœna quæ
est epilogus & cataclysmus malorum, id est, vni-
uersale diluuium omnium pœnarum. Quapropter pro
tanto beneficio Christo debemus infinitam obliga-
tionem, infinitam gratitudi-
nem.

Eccl. 40.

De tertio beneficio Passionis Christi,
quod, videlicet, nos liberet à potestate

Dæmonis.

Tertius Angelicus assignat causas potestatis, quam in
 Dæmon sibi acquisierat. *l. sup. cit.*
 1. Peccatum, quia,
 peccatum, seruus est peccati, & simul Dæmonis
 seruus est, à quo deuictus fuit, cum eum induxit
 peccatum. 2. Offensam Dei, ob quam iuste Deus
 eum tradidit potestati Dæmonis tanquam ministri
 iustitiæ. 3. Iniquitatem Dæmonis, qui Christo,
 nec peccato subiecto, mortem inferre tenta-
 uit. à prima causa potestatis liberat nos Passio Christi,
 quantum est remissio peccati. A secunda, in quan- *Caiet.*
 tum est reconciliatio Dei. A tertia in quantum est præ-
 iudicium illata à Diabolo: iustum est enim, secundum
 iustitiam, ut debitores, quos tenebat, liberi dimittantur. *S. Aug. de*
 eum credentes, quem sine ullo debito occidit. *Trinit. c.*
 effectum Passionis suæ nobis Christus intimauit, *14. tom. 2.*
 paulò ante Passionem suam dixit: Nunc Prin-
 cipatus mundi eicietur foras.
 ut, ut clariùs intelligatur, qualis sit hæc Dæmo-
 potestas, aduertendum est, Dæmonem nunquam ab-
 solute, sed semper dependenter à permissione Dei hæc
 potestatem fuisse potestatem, quæ ante Passionem Christi
 valde atropa; at post Passionem per eius virtutem
 remissa fuit. Ante Passionem Christi & fidem illius
 missum erat Dæmoni tentare, vincere & asportare
 omnes peccatores ad infernum, insuper & ei
 infernum erat iustos decingere limbo inclusos; at mo-
 rante Sanguinis Christi sublata est ei hæc potestas:
 non, esto etiam nos tentat, non tamen ita fortiter, ut
 succidebat, & semper subsidio Diuinæ gratiæ à Chri-
 stus subministratæ de eo victoriam reportare pos-
 set. Præterea ad infernum solum defert illos, qui se
 potestati tradunt, nec valorem Sanguinis Christi sibi
 adhibere volunt: at iusti ab omni culpa & pœna liberi
 migrant ad cælum, nec in alio loco extra paradi-
 sum

sum cœlestem diutiùs demorantur. Igitur infinitè
 bemùs gratias infinitæ misericordiæ Passionis Christi,
 quod in virtute Sanguinis sui nos liberaverit non
 cæto duntaxat & pœnis illius; verùm etiã a crudeli-
 ma tyrannide & servitute Sathanz.

*De quarto beneficio Passionis Christi, quod
 Deo reconciliauit.*

Quemadmodum summum malum est esse in fine
 inimicitia cum Deo; ita & qui Deo se reconciliauit, in-
 iusque redit amicitiam, ut summum bonum restitu-
 dum est: & consequenter ut summum etiam benefi-
 um cœferi debet, quod Christus per Passionem suam
 nobis exhibuit, restituendo nos Diuinæ gratiæ, tollen-
 do sanguine suo causam odii & inimicitia; videlicet,
 2. Cor. 6. 5. peccatum. Ita ait Sanct. Apostolus Paulus: *Deum
 in Christo, Mundum reconcilians sibi.* Et ratio
 adducit: Non reputans illis delicta ipsorum: non
 imputando nobis: sed remittendo nobis peccata
 per merita Christi, quæ peccata causa erant inimi-
 citia inter nos & Deum. Quapropter, qui non
 rat peccatum, pro nobis fecit peccatum, qui nunquam
 peccatum commisit, nimirum, Christus, se fecit pro
 bis peccatum, hostiam videlicet, & sacrificium, ut
 remitterentur peccata nostra.

*De quinto beneficio Passionis Christi, quod
 nobis aperuerit cœli por-
 tam.*

Obstaculum, quo observatur & occluditur porta
 cœli (& est locutio metaphorica, quæ significat
 nem beatificam esse amissam aut impeditam, vel
 3. p. 9. 49. ponit Caietanus) non est aliud quàm peccatum: quod
 ar. 5. via illa Sancta vocabitur, & non transibit per eam
 Isai. 35. 1. Duplex est hoc peccatum: peccatum originale unum, peccatum
 um singulis: originale alterum ab Adamo descendit

...itur peccatum totius natura, seu inficiens totam
 naturam. Christus per Passionem suam satisfecit
 pro peccato, & pro omni pœna, & reatu pœnæ:
 propterea dicitur Christus Passione suâ nobis ape-
 ruisse & reterasse portas cœli: Ex quo etiam intelli-
 gitur ante Passionem Christi nullus etiam sanctus, &
 peccato existens, cœlum ingredi poterat: quia se-
 cundum ordinem Divinæ iustitiæ Christus satisfecit
 pro peccato naturæ, nempe, pro peccato origi-
 nali, in quantum totam inficiebat naturam hu-
 manam, quemadmodum fecit in Passione sua. Sed
 non quisquam, ante Passionem Christi remitteba-
 tur peccatum per Circumcisionem in fide futuræ Pas-
 sionis Christi, vti modò per baptismum in fide Passio-
 nis Christi præteritæ, ergò etiam ante Passionem
 illam ianua debebat esse aperta. Respondetur cum
 quædam: quod per Circumcisionem remittebatur
 peccatum originale vt contractum à filiis Adami in par-
 tibus: sed non ab iisdem, tanquam à descendenti-
 bus à Adamo, & pro ut peccatum illud inficiebat to-
 tam naturam humanam, & in hoc secundo modo solus
 Christus satisfecit Passione suâ: ac propterea non nisi
 illam ianua cœli aperta est.

Et hæc, quæ de quinque beneficiis per Passio-
 nem Christi nobis præstitis, vt quod nos liberarit à
 peccato, à pœna, à potestate Diaboli, Deo nos re-
 stituit, & ianuas cœli nobis aperuerit, breuiter per-
 tractamus, sufficiant. Super est, vt de modo, quo Chri-
 stus effectus operatus fuerit, dicamus.

**De Primo modo, quo Passio Christi no-
 stram operata fuerit salutem.**

Per modum meriti.

Christus, in quantum voluntariè acceptata
 & oblata pro nobis, non meritoria duntaxat, verùm
 merito extitit infiniti, propter infinitam Personæ
 dignitatem, & Naturam Diuinam, vt iam statim dice-
 mus: ergò merebatur infinitum præmium, ergò mereri
 pote-

§ Tq. 69.
art. 1.

Ephef. 1.

Ioan. 1.

poterat pro se, & pro aliis, simulque operari nobis salutem per modum meriti, promerendo nobis gratiam, & cætera omnia auxilia supernaturalia ad salutem necessariam. Præterea id probat S. Thom. quia Christus propter hanc infinitam dignitatem meriti est Caput nostrum, non naturale, sed morale & metaphoricum: veluti Princeps dicitur Caput Reipublicæ: & per consequens gratia Christi, in quantum vnita gratiæ vniois, est gratia Capitis, & nos omnes Christi, tanquam Capitis, membra sumus. Sicque ex Christo & Ecclesia integrum quoddam formatur corpus mysticum, in quo Christus est Caput, Ecclesia corpus, & Christiani sunt membra. Ita ait S. Apostolus Paulus: *omnia subiecit sub pedibus nostris, & ipsum dedit Caput super omnem Ecclesiam (multitudinem simulac triumphantem) que est ipsius corpus.* Ita videtur, si Christus est Caput, nos membra; sicut Caput naturale influit sensum & motum in membra; ita Christus in nos, & animam nostram influit sensum & motum spiritualem per influxum gratiæ. Deinde Caput naturale tres sortitur conditiones respectu sanctorum membrorum: *ordinem, perfectionem, & virtutem*; quia est prima pars corporis inter omnia membra, in se continet omnium sensum tam interiorum, quam exteriorum perfectionem (ubi reliqua membra solo gaudent sensu tactus) & influit in membra influxum internum mentis spiritibus vitalibus, & directionem externam, moderando & regendo corpus in operationibus externis per sensum. Eisdem conditiones habet Christus respectu nostrorum. De iure merito dici potest Caput nostrum; sequitur primum obtinet locum præ reliquis creaturis, quod primogenitus in multis fratribus: conditarum gratiam gaudet plenitudine: *Vidimus eum plenum gratiæ & caritatis*: influit in nos, quia de plenitudine eius omnes accipiunt: & influit immediate per influxum interiorum gratiæ, & mediate, mediante suo in terris Vicario per directionem exteriorum.

Ostendimus hactenus, quomodo Christus, ex hoc Caput nostrum mysticum, meruerit nobis salutem concurrente per modum meriti: restat, vt magis speciatim examinemus modum, quo meruit Christus D.

Tanquam Filio Dei naturali compete-
 bat ei in instanti conceptionis suae (*ex debito connaturali*) omnis perfe-
 ctio gratiae & gloriae. Unde ex hac parte, & quod
 propriam concernebat perfectionem, non indigebat me-
 rito: sed nostri commodi & utilitatis ergo elegit ope-
 rari ex merito. Quem in finem duo in seipso patrauit
 miracula: primum, quod permiserit animam suam esse
 passibilem & subiectam tristitia, timori, & aliis simili-
 bus, tamen ex alia parte illa fuerit beata beatificata Dei
 visione: aliud miraculum fuit, quod impediuerit, ne
 gloria resouleret & redundaret in corpus: sed relique-
 rit illud esse passibile & mortale: ut per utramque viam
 mundi esset in statu Comprehensoris & Viatoris, ac pro-
 inde capax meriti. Igitur a primo instanti concep-
 tionis suae per primum illum actum amoris & obedientiae
 erga Patrem aeternum elicitum meruit nobis: & offe-
 rendo meritum illud pro nostra salute, quia infiniti erat
 valoris, meruit, quantum est ex parte Christi, gratiam
 & gloriam pro toto Mundo. Meritum, conformiter
 sententiae Theologi consistit in actu elicto voluntatis in-
 trinsecae, veluti in eodem residet intrinsecae libertas: & in-
 trinseca imperato solum extrinsecae, & (ut aiunt) per deno-
 minationem extrinsecam voluntatis imperantis. Isto
 ergo actu elicto voluntatis Christi, quo acceptauit pra-
 ceptum & obedientiam Patris circa nostram redem-
 ptionem, meruit Christus adaequatè, excessiue & cum
 summi rigore iustitiae salutem nostram: quamuis, ut mox
 dicitur, in hunc finem non ordinauerit hunc solum ac-
 tum, sed omnes omnia eius actus & merita simul vnita to-
 tae vitae & Passionis suae. Et hoc satis sit pro intelli-
 gentia, quomodo Christus nostram salutem operatus
 fuerit *per modum meriti*. De eo, quod valorem, effe-
 ctus, & meritum horum concernit applicatio-
 nem, dicetur infra,

✠ (o) ✠

Partes Quarta

d

De

De secundo modo,

Per modum satisfactionis.

PASSIO Christi non solum fuit causa meritoria, sed etiam satisfactoria pro nostra salute: et non tantum nobis meruit gratiam; sed etiam meruit gratiam nos liberauit a peccatis; quo Diuina iustitia. Satisfactio namque nil aliud est, quam solutio debiti: & hoc debitum, quod nos debemus Deo, soluitur per id, quod tollatur peccatum mediante gratia. Unde sequitur, Passionem Christi respectu Dei non satisfactoriam; at respectu Angelorum fuisse meritoriam, simul & satisfactoriam: quia per effectum meritorium, per gratiam satisfecit Deo, tollendo debitum peccati. Et haec satisfactio Passionis Christi perfecta fuit, quia non tantum sufficiens fuit & aequalis, sed etiam liberalitatem rei ad rem, scilicet, pretii ad debitum; et non iam excedens & superabundans: nam pretium satisfactionis id, quod Deo debebatur ratione debiti offerentis, cessit & superauit: & plus placuit Patri merito, meritoque ei tribuit gloriam Passio Christi, quam eisdem supplicuit, contulitque vilipendium & despectum ipsius peccatum & offensa Adam: insuper fuit ex iustitia, & non in rigore iustitia, eo modo, quo probatur à Theologo. Neque solum perfecta fuit satisfactio Christi, sed etiam modo satisfaciendi, sed etiam quo ad personam satisfecit. Quia, sicuti peccato omnes Diuinae Personae offendebantur, ita eisdem conueniens satisfactio & debebatur satisfactio: & quemadmodum Deus principaliter fuit offensus, secundario Persona Diuina, quantum sunt vnus Deus, vnus Legislator, vnus Dominus; eodem modo satisfactio primario satisfecit Deo, secundario Personis Diuinis. Sed modum explorationis quo Christus satisfecit, suscipiendo in se omnia peccata nostra. *Posuit in eo Dominus iniquitatem omnium impiorum, & cum peccatis punitionem & poenam peccatorum.* *Ibid per scelus populi mei percussit eum, & disciplina patrum*

Suarez.
disp 4. sect.
5 in 3 p.
Ija 53.

Ibid per scelus populi mei percussit eum, & disciplina patrum

...um Tria dicit peccatum, vt notat S. Augustinus, *culpam, opinionem, & pœnã*: Christus volens satisfacere nostris peccatis, in se minimè suscepit culpam (erat enim impeccabilis) benè quidè opinionem peccato- rum, & pœnam; contentus namq; erat, vt tanquam pecca- tum excusaretur, submictebat se pœnæ peccati, ac nostra peccata cum pœna, vt nobis vicissim suas excusetur virtutes cum gloria. *O mirabile commercium* (ait S. Leo Papa) *nostra accipiens, & sua tribuens.* Multa sanè & vtilissima commutatio ex parte ho- minis! Christus commutat suam fœlicitatem cum mi- seria nostra,

Serm. 2. de Pass.

De tertio modo,
Per modum Sacrificii.

Christus in Altari Crucis verus & proprius fuit Sa- cerdos, iuxta illud Apostoli: *Tu es Sacerdos in æ- ternum.* Ratio est, quia seipsum in verum obtulit sacri- ficium pro peccatis nostris. *Tradidit semetipsum* (ait S. Paulus) *oblationem & hostiam Deo, in odorem suauitatis.* Igitur Christus operatus fuit salutem nostram, non per modum meriti & satisfactionis duntaxat, veluti suprà diximus; sed etiam per modum sacrificii. Imò duo illi priores modi huic inclu- duntur, quia sacrificium eruentium Crucis Christi aliter in nobis causauit salutem, quam me- morando nobis omnia dona gratiæ & gloriæ, & satisfa- cendo pro peccatis nostris & quò ad culpam, & quò ad pœnam.

Heb. 5.
Ephes. 5.

Alterius, quinque requiruntur & concurrunt ad ve- rum sacrificium; omnia illa fuerunt in eruento Crucis sacrificio. Requiritur Sacerdos, victima, victimæ des- tinatio, Altare, & finis gloriæ & cultus Dei: Christus Sacerdos, victima, morte destructa: Altare fuit Crucis finis fuit salus nostra & gloria Dei.

Sed pro clariori veritatis huius notitiâ dubitari pot- est: primò, Respectu cuius naturæ Christus fuit Sa- cerdos, an secundùm naturam humanam vel Diuinam?

nam? Respondeo, secundum naturam humanam ratio est, quia si consideremus Diuinitatem, non habet superiorē, cui possit offerri sacrificium, quatenus humanitas efficaciam & valorem sacrificii recipiat Diuinitate, à qua, tanquam ab unguento sacerdotum, notat Valquez, *humanitas ungitur, sanctificatur & digna redditur tanto munere.* Ad eundem modum proprium est Christi, esse Mediatorem in quantum est homo, qui tamen simul Deus erat: quia, ut homo, sacrificabat, & ut Deus, satisfactioni dabat valorem & dignitatem insuperatam.

Vasq. disp.
83. c. 2. in 3.
p.

Secundum dubium. Christus non occidit seipsum ergo non fuit Sacerdos. Respondetur, quod seipsum non occidit, at tamen mortem suam accepit, eamque voluntarie obrulit Patri in sacrificium pro nobis, *Oblatus est, quia ipse voluit.* Nec propterea Martyres etiam Sacerdotes dicendi sunt: primo, quia fuerunt voluntarii in moriendo, quemadmodum Christus, qui etiam existens in Cruce poterat non mori, noluisse: secundo, Sancti Martyres moriebantur propter fidem Christi, & propter propria peccata: Christus propter peccata aliorum & totius Mundi: tertio, Christus fuit consecratus, constitutus & vnctus Sacerdos Patre aeterno per Diuinitatem, ut fungeretur officio pro Mundi redemptione (quod non competit Martyribus) ergo esse sacerdotem per propriam mortem causare nostram salutem *per modum sacrificii, proprium solius Christi.* Et hæc de tertio modo operatur *per modum sacrificii.*

Isa. 53.

De quarto modo,

Per modum Redemptionis.

Redimere proprie significat liberare seu liberare a potestate alterius, aut pristinae libertati restituere, quod mancipium: quod excellentissimè præstitit Christus Dominus noster. Quia per sanguinem suum plenarie satisfecit Diuinae iustitiae, nos omnes, totosque seruos & mancipia e Dæmonis eripuit potestate.

quod Dominus haberet supra nos proprium dominium; quia à Deo obtinuerat potestatem puniendi hominem, cumque deducendi ad infernum.

Hæc Redemptio tam liberalis ex parte Christi, tamque liberalis ex parte nostra, commendatur admodum & illustratur à sacra Scriptura.

Non corruptibilibus auro, & argento redempti estis: sed pretioso Sanguine quasi agni immaculati Christi.

Empti enim estis pretio magno: Operate Deum in corpore vestro. Verum, si quis insistere velit proprietati verborum, aliud est

emere, aliud redimere. Emere est comparare dominium

alicuius mediante aliquo pretio: redimere est de no-

bis comparare dominium rei primò possessæ, sed per

quam occasionem amissæ & deperditæ. Iam, post

hanc explicationem, *Christus redemit, & emit: redemit, 3.*

Deus: emit, ut homo. Quia in quantum Deus de-

us cooperavit, & rursus acquisiuit sibi ius antiquum

in iusticiâ, quod in nos habebat: ast in quantum ho-

mo nouum ius & dominium supra nos acquisiuit. Quia

propter dicitur in Psalmo: *Postula à me, & dabo tibi gen-*

teretiam tuam.

Sed, quomodo & quando Christus Dominus noster

Redemptoris officium exercuerit, videamus. Chri-

stus non duntaxat Redemptor fuit patiendo & moriendo

pro nobis in Cruce, sed à principio quoque conceptionis

suæ, & in omnibus operationibus vitæ suæ usque ad

mortem. Etenim omnes & singulæ Christi operatio-

nes gratissimæ erant Patri æterno, & quæ libet sufficien-

ter pro nostra redemptione: esto pretium totale &

completum non nisi in Cruce solutum fuerit, iuxta Di-

ctum oraculum: *Nonne oportuit pati Christum, & ita*

resurrexere in gloriam suam.

1. Petr. 1.

1. Cor 6.

S. Hier ad

Sal. cap 3.

Suarez

disp. 4. sect.

Psal 2.

Luc. 24.

De quinto & ultimo modo,

Per modum efficientiæ.

Officio Christi non solum salutis nostræ extitit causa

moraliter & meritorie, in quantum suo merito mo-

derat voluntatem Dei ad dandam nobis efficiendæ grati-

am;

Suarez

disp. 11.

sect. 9.

am, sed etiam *physicè & efficienter*: quod intelligitur de Passione *subiectivè*, videlicet, de Humanitate Christi in quantum Passioni & morti subiecta fuit. Adde nunc Humanitas Christi, in quantum est instrumentum cõiunctum Diuinitatis, concurrentis vt causa principalis, est causa physica instrumentalis omnium supernaturalium effectuum gratiæ. Quod idem dicendum est de sacratissimis plagis Christi, & de pretiosissimo sanguine, *physicè instrumentaliter* concurrentibus ad nostram salutem. Neque hæc doctrina contrariatur S. Thomæ docenti, nullam creaturam posse esse causam instrumentalem creationis: quia, vt beate exponit Cateranus, gratiam causata ab Humanitate Christi in anima nostra non creatur, cum ad eam concurrat anima tanquam subiectum secundum suam potentiam obedientiam, vt latius probatur in Theologia. Et hæc de merito Christi per suam Passionem operatus fuit salutem nostram, nimirum, tanquam causa meritoria & satisfactoria, tanquam Sacerdos & Redemptor, & denique tanquam causa physica instrumentalis.

CAP. XI.

De inestimabili thesauro meritorum Passioni Christi

In ter principalia sanctæ nostræ fidei mysteria, magis salutis nostræ necessaria collocandus quoque, vultus thesaurus meritorum Christi: nobis quæ in hereditatem eodẽ Christo consignatus. Siquidem tota causa nostre spei, fundamentum salutis nostræ, totum etiã illud ius, quod habemus ad vltimũ æternæ beatitudinis finem, ortum habet a meritis & per merita Passionis Christi. Nos enim aliud nomẽ est, in quo oportet nos saluos fieri, nisi in Christo, qui, tanquam caput membris suis, velut vitis plantæ, bus, cõmunicat nobis, & in nos influit spiritum & gratiam, gloriæ, & eiusq; cœlestis benedictionis. Vnde *Rom. 6. quod Christus semel mortuus est, & iam non moritur, præterit mors, præterit passio, præterit e & actio eius meritoria: at dignitas & valor horum meritorum manet, & remanebit in æterno in scientia & præsentia Patris æterni, totiusq; sanctiss. Trinit. (quem a modo dicitur in actu peccato remanet reatus eũ dignitate & merito nostræ) & intuitu horum meritorum Christi placatur Deus, & cõciliatur mundo, cunctisq; concedit media ad salutem*

Act. 4.

Rom. 6.

necessaria. De hac igitur materia tanti momenti utilita-
teque aspirante Spiritus S. gratia tractabimus in presenti
capite, tria breuiter declarantes puncta: primū de con-
ditionibus thesauri meritorum Christi: secundum de ef-
fectibus; tertium de applicatione.

*Conditionibus thesauri meritorum & satisfactionis
Passionis & Sanguinis Christi.*

Pro meliori intelligentia dicendorū de proprietati-
bus meritorū Christi, supponendū est, meritū nil ali-
ud esse, quā opus voluntariū, cui debetur ex iustitia mer-
iti prēmium. Vt v. opus aliquod mereatur prēmium
debet iustitię, nonnullas postulat condiciones: tres ex
parte operis, videlicet, vt sit bonū, liberū & proportiona-
tum premio: dux ex parte operantis, qui sit in statu via-
tionis, & gratię: vnā ex parte finis, qui sit supernaturalis;
quā ex parte Dei, qui acceptet opus, promittēdo prēmium
iustitię operis: non n. potest se obligare Deus ad ex-
ecutionem nisi promissione interueniente, quā seipsū
obligat titulo fidelitatis. E eorum id, q̄ dictū est de meri-
to cōmuni, intelligendū quoq; est de merito Christi;
cum sit verū & propriū meritum in Christo cū anni-
mā conditionibus enumeratis, ad meritū necessariis. 1.
Operaciones Christi erant bonę moraliter, nec poterant
esse malę. 2. Erāt liberę libertate exercitii (vt aiūt The-
olog) nō specificationis: siquidē nō erāt liberę ad bonū
sed malū; sed intra rationē boni, poterat n. hoc aut ali-
ud bonū facere. 3. Erant prēmio proportionatissima pro-
pter dignitatē Personę operantis. 4. Constit. erat in statu
viatoris, q̄a erat in via ad impass. az. & ad gloriā corporis.
5. Erat in statu gratię: & gratię vnionis, & gratię habitual.
6. Operabatur propter finē supernaturalē, & absq; eo a-
liis eius naturales summe meritorię erant propter
dignitatē personę. 7. Deniq; operaciones erant à Deo
acceptę ad prēmium infinitum, aut necessariō, aut li-
berę, quod Scholasticis relinquo discutendum. Et hæc
sufficiant pro breui intelligentia essentię thesauri, meri-
torum Christi. Nunc eiusdem exponemus proprietates.
Prima proprietas Est thesaurus nobis summe necessa-
rius, etiam, supposito, q̄ Deus volebat sibi ex toto rigo-
ritate fieri propter offensam per peccatū Adami
satisfactio debebat esse infinita, proportiona-
ta offensę infinitę, & quia hęc p̄stari poterat à puro Deo
d. t. cum hic

Caiet. tom.
3 opusc. 2.
10. c. 9.

hic solus satisfacere non possit humiliando se alio
superiori: neque à puro homine, cum infirmam satisfac-
tionem exhibere nequeat; necessarius fuit adiutor
Christi, qui simul esset Deus & Homo, & ut Homo da-
ret satisfactionem, ut Deus, daret valorem & infirmitatem
illius. Necessarius igitur est thesaurus meritorum & sa-
tisfactionum Christi, quo iustitiæ Dei plenaria exhibe-
tur satisfactio pro nostris peccatis.

Secunda proprietas. Est thesaurus vilissimus. Quia
merita nostra non solum suadata habemus in meritis
Christi, & ab illis dependentia, verum etiam nobis, in
quantum sumus membra vnam & eandem personam
mysticam cum Christo, tanquam cum capite, consubstan-
tialia, eadem Christi merita attribuantur vni personæ.
Quod etiam confirmat Augustinus ex regula Tyronum
illius eandem reddens rationem: *Transiit à corpore ad
corpus, et à corpore ad caput: quia non receditur ab uno
eademque persona.* Et huius causa coniunctionis me-
ritorum nostrorum cum meritis Christi, de vobis verbis
cari ac dici potest, quod mereamur non duntaxat
iustitia, sed etiam ex omni rigore iustitiæ. Eadem ob
causam Deus præmiando merita nostra, præmium con-
cedit *ultra condignum*: quia respicit etiam merita
Christi. Felicitissima sanè unio, dignissima coniunctio.
Cum hac & per hanc omnem, qui est ius meritis nostris
supplemus defectum. *Quidquid deest mihi, dico
vobis, suppleo ex merito Christi.* Quare opor-
tet nos hanc vniuersalem regulam documentum est, & consilium, nè operemur
quam membrum duntaxat, sed tanquam personam
cum Christo, offerendo Patri æterno nostra merita
meritis Christi. Hinc sequitur, quintuplici ex causa
merita nostra dependere à meritis Christi. 1. Quia
gratiam, quæ est principium meriti: hæc enim gratia
datur nobis per merita Christi. 2. Quod ad auxilium
per naturalia, tam antecedentia, quam consequentia
gratiam: quia hæc quoque habemus per merita Chri-
sti. 3. Quia ad acceptationem ad præmium: nam opera
nostra bona in tantum à Deo ordinantur ad præmium
& acceptantur ad præmium, eisque promittitur
sub conditione operis; in quantum is mouetur à merito

Aug. de
Doctr.
Christ. c.
31.

S. Bernard

suppleo mihi ex merito Christi. Quare oportet nos hanc vniuersalem regulam documentum est, & consilium, nè operemur
quam membrum duntaxat, sed tanquam personam
cum Christo, offerendo Patri æterno nostra merita
meritis Christi. Hinc sequitur, quintuplici ex causa
merita nostra dependere à meritis Christi. 1. Quia
gratiam, quæ est principium meriti: hæc enim gratia
datur nobis per merita Christi. 2. Quod ad auxilium
per naturalia, tam antecedentia, quam consequentia
gratiam: quia hæc quoque habemus per merita Chri-
sti. 3. Quia ad acceptationem ad præmium: nam opera
nostra bona in tantum à Deo ordinantur ad præmium
& acceptantur ad præmium, eisque promittitur
sub conditione operis; in quantum is mouetur à merito

4. Quò ad supplementum defectuum: quia merita Christi supplet defectus nostrorum meritorum, s. & ultimò. Quò ad unionem: nam merita nostra vnita sunt, & coniuncta cum meritis Christi, vti in vna eademque persona, non naturali, sed my-
 stica, ut dictum est.

Terti: proprietatis. Est thesaurus sufficientissimus: nam Christus nobis promeruit gloriam, sufficientissimam soluendo pretium Sanguinis sui. *Bonum autem est Sanguis Christi, diues ad pretium, ad lauandum nos a peccatis profusus.* Sicq; gloria cœlestis, vt potè, nobis, & pro nobis comparata, nobis iam iam parata est, & disposita pro nobis nos expectat, & sola deest possessio. Nostra est quantum ad ius, non est tamen nostra quantum ad possessionem. Et si possessio sit per possessionem pedum, tunc eam possidebimus, quando in eam collocabimus totum amorem & affectum nostrum.

Si quisquam compararet civitatem aliquam pro vendendo subditis suis, & soluendo pretium Patrono diceret: non pro mea persona, sed pro tali aut nomine talis comparavi hanc urbem: quotiescunque is voluerit, tradet possessionem illius: subditus abs dubio urbis huius expectet dominium; at nunquam illam possideret, nisi propria persona illuc iret possessum illam. Ad eundem modum Christus D. N. emit à Patre suo cœlestem gloriam soluendo pretium Sanguinis, non pro se, sed pro nobis eam comparavit: ipse enim eadem iam fructur ex debito unionis, vult igitur illam nobis dare ex debito meriti; sed eum hac conditione, vt ipsimet veniam accipiam illius possessionem, & nisi in propria veniam persona, omnipriuemur iure & dominio. Quare gloria aeterna est nostra, non iam à nobis comparanda; sed vt fruamur illâ, solum eò iter constituendum est; & *quia nihil inquinatum intrabit in eam;* primò necesse est nos mundemus & expurgemus ab omni peccati macula ab omni reatu & obligatione pœnæ. Hoc ipsum nobis inuuit Christus D. N. per parabolam nuptiarum, quibus illi dicitur taxat inuitati exclusi fuere, qui *neglexerunt venire*, bonis terrenis inhiantes. Pro praxi huiusque dictorum capiamus exemplum à D. Bernardo.

S. Ambros.
 psal. 35.

quâ ratione respondere oporteat Diabolo diffidens
aut desperatione nos tentanti: respondeamus, inquit,
cum viro sancto: Christus duplici titulo obtinuit
gloriam, titulo, videlicet, vniuersionis, & meriti: & ratione
primi ipse eam contentus est, ratione secundi eandem
nos efficit participes: quapropter in meritis Christi
habeo ius ad gloriam, & cooperando in virtute eorundem
meritorum obtinebo illius possessionem.

Quarta proprietas. Est thesaurus eminentissimus
propter infinitum, quem in se continet, valorem & dig-
nitate meritorum & satisfactionum. Infinitus
valor meritorum Christi duplici ex capite desumi potest.
Ex infinita dignitate Personæ verbi. 2. Ex infinita dig-
nitate naturæ humanæ, consideratæ, non secundum
puram naturam humanam; sed vt est sanctificata & Di-
ficata à natura Diuina.

Primū probatur ex illo principio philosophico, quod
actiones non sunt formarum, sed suppositarum: quia
forma (vt aiunt) est principium, et Quo; suppositum
verò, vt Quod, id est, suppositum aut persona est prin-
cipiū, quod proprie operatur, & cui attribuitur operatio: et
mediante formâ, tanquam principio suo immediate
operatiuo. Ex hac doctrina sequitur, Verbum Di-
uinum, quod proprium erat in Christo suppositum, per-
rari cunctas actiones, humanas & Diuinas: humanas
mediate naturâ humanâ: Diuinas, mediante Diuina.
Quapropter Apostolus Deo attribuit actum reconcilia-
tionis Mundi, Diuino, nimirum, supposito, quod erat
Christo: *Deus erat in Christo Mundum reconcilians*
sed mediante Humanitate iuâ. Vnde ad eundem actum
satisfactionis & reconciliationis concurrat & natura
humana quod ad substantiam operis seu actus, & natura
Diuina quantum ad valorem. Quemadmodum pictor
cum perficitur à pictore, quod ad subst. dependet a
pictoris; quantum verò ad modum artificii ofum a
artis arte dependet est. ad eundem modum satisfactio
redemptio nostra, quantum ad substantiam, dependet
natura humana Christi: quantum ad modum
nimirum, sit redemptio in ipso valoris, ac de omni
se iustitiz) dependet et habet à Persona Diuina.

2. Cor. 5.

3. p. q. 1. art. 2.

Actio ergo hoc principio, primum punctum probatum manet, quia, ut bene advertit Caieranus, in operatione Christi, tam activa, quam passiva, duo considerari possunt: primum, quod sit operatio: secundum, quod sit talis Persona Divina et proprii suppositi. In prima consideratione operatio Christi erat finita: in secunda erat infinita, videlicet, in dignitate meriti, infinita satisfactionis, & infinita impetrationis, propter infinitum valorem, quem ab infinita Divina Persona operantis dignitate recipiebat, ac propterea, ut idem Doctor subiungit, Passio Christi, licet fuerit bonum finitum essentialiter, fuit tamen bonum infinitum personaliter. Et hoc sufficit pro primo puncto.

Probatur ouge secundum punctum. Quia Diuinitas non immediate, sed mediate Humanitati in Persona Verbi, ad modum forme, sanctificabat & Deificabat naturam humanam: quemadmodum mignis ferro virtus, ad modum forme, calefacit, & ignitum facit efficit ferrum. Quia de causa operationes, ut procedebant a natura humana sic sanctificata & Deificata reddebantur in se Deitatem & Diuinam, ac per consequens infinita dignitatis & valoris in merito & satisfactione: propter eandem rationem omnis actio Christi simul humana est, & Diuina, sicut in graeco idiomate dicuntur actiones Theandricae, sicut est, Dei viriles, Dei virig. Etenim humanae sunt, in quantum procedunt a natura humana: & Diuinae, in quantum procedunt a natura Deificata.

Es huc, & sic dictis tria suboriuntur dubia. Primum, si quodlibet Christi opus fuit infiniti meriti satisfactoris, quia Personae Diuinae dignitas aequaliter & indubitanter dignificabat omnia: ergo quaecunque Christi actio sufficiens erat nostrae Redemptioni.

Secundum, si meritum Passionis Christi est infinitum: cum Christus solus, absque ulla ope nostra abundantissime iam satisfecerit, superfluum est meritum nostrum. Tertiū, Bonitas satisfactionis Christi videtur esse inferior ipsa peccati malitia: enim verò malitia peccati est contra Deum, in quantum est Deus, at satisfactio est contra Christum, qui est Deus; attamen non est a Christo, in quantum Deus, sed in quantum homo est; ergo pro tali bonitate ad aequalitatem satisfacere nequit.

S. T. q. 19. art. 1.
S. Dion. Epist. ad Caesarium.
S. Amb. lib. 3. de fide. c. 19.

Ad

*S. T. quolib.
2. art. 2.*

Ad primum respondetur cum *S. Thoma*, ad comparandam rem aliquam ultra quantitatem pretii requiri insuper deputacionem pretii: Christus igitur Dominus noster pro salutis nostrae pretio deputavit & obtulit vitam duratam actionem meritoriam; sed omnes uisus vitae, Passionis & mortis suae.

Ad secundum respondetur, necessarium quoque esse meritum nostrum: quia Deus non solum accepit nos per Christum ad gloriam, veluti puerulos cum baptismo ex hac vita migrantes; sed etiam ad meritum gloriae: quod secundum *S. Thomam* nobis magis gloriosum est. Unde Christus *D. N.* non tantum nobis promeruit gloriam; verum etiam illius meritum.

Ad tertium respondetur, satisfactionem esse à Christo & quidem quod ad substantiam est à Christo, in quo homo est: quod ad valorem verò, est ab eodem, in quantum est Deus. Quapropter non tantum aequales est offensae; sed etiam ipsam excedens: Deo enim infinitè plus placuit bonitas satisfactionis Christi, quam displicuit peccati malitia. Quomodo, inquit *S. Chryso- stomus*, si quis pro debito decem scutorum, seu aureorum hanc persolvere summam, & insuper alia numerata auri talenta, vinculumque in Regalem aulam duceret. Et ad hoc idem significandum mysterium interpretatur Concilium Triburense, quod consecraturus calicem in sacrificio Missae maiorem vini quam aquae apparet quantitatem, quo denotatur, valorem meritorum Christi longe excedere malitiam peccati. *Ut ubi abundantius delictum, tibi superabundet & gratia.*

*S. Chryso-
stomus.
Hom. 10. in
Epis. ad
Rom. 4.*

Ad Rom. 5.

Quinta proprietas. Est thesaurus purissimus enim venit Christus in carne, non ut nobis natura fortunae; sed Diuina gratiae & gloriae mereretur. Christus non pro hominibus, ut crearentur, passus est, ut impii iustificarentur. & haec est gratia data per ipsum Christum Dominum nostrum, quam commendabit apostolus, scilicet, gratia iustificationis, non creationis. merito igitur Christi merita dici debent purissima, quae Deum pure respiciant, mereanturque: maiorè Dei gloriam; non in creatione Mundi, non in sapientia Philosophorum, nec in potentia Imperatorum mundanorum.

S. Aug.

spirituali duntaxat, & supernaturali potentia anima-
rum. Et in hoc merita nostra conformanda sunt me-
rita Christi, sicuti effectus causis suis assimilari debent:
nimirum, applicemus merita nostra propter bona æ-
terna, non propter temporalia: laboremus & sudemus
propter æternitatem, non propter temporis breuita-
tem: omnem curam ac sollicitudinem ponamus in ac-
tibus, non naturæ & fortunæ; sed supernaturali-
bus gratiæ bonis: plura pacis complectar, non nisi illud
inducamus promereri præmium, quod etiam promeruit
Christus, quod est præmium gratiæ & gloriæ.

Secunda proprietas. Est thesaurus misericordiæ uberimus:
quia Christus sanctissimis suis medijs meritis sem-
per assistit Patri suo æterno, *semper uiuēs ad interpellan-*
dam pro nobis, semper coram Patre clamando & peten-
do misericordiam: misericordiam nobis, & iustitiam
nobis: siquidem dona gratiæ, quæ ex purâ liberalitate no-
bis exiuentur, ex iustitia debentur meritis Christi, imò
ipsa merita nostra non nisi Dei dona sunt. Vnde S. Au-
gustinus in illa verba: *Ascendens in altum, dedit dona*
uominibus, ait: *Hac dona sunt merita nostra*. Quoties
Deus iustitiæ suæ motus debito Mundum castigasset, ac
in inferni abyssum dedisset præcipitem, nisi placatus
esset præsentia meritorum Christi pro Mundo pieta-
tem, veniam & misericordiam continuò claman-

Hebr. 7.

S. Aug.

Ephes. 4.

Septima & vltima proprietas. Est thesaurus glorio-
sissimus: etenim Christi merita verum & vnicum fun-
damentum sunt omnis nostræ gloriæ, lætitiæ & gaudii.
Vnde Apollolus dicebat: *Abstine mihi gloriari nisi in Cru-*
ce Domini nostri Iesu Christi, videlicet, in meritis & fru-
ctibus Crucis Christi, qui sunt etiam fructus & merita
nostra, ut bene exponit S. Thomas. In meritis Crucis
Christi consistunt omnia motiua veræ lætitiæ & gaudii.
1. Est fundamentum veri gaudii, quod recipimus in
amicitiam Dei: id autem obtinuimus per merita Passio-
nis Christi, in hac enim euidens dilectionis Diuinæ de-
monstratus argumentum. *Omnestimabilis dilectio Cha-*
ritatis! ut seruum redimeres, Filium tradidisti.
2. lætentiæ motiuum est adoptio magnæ sci-
entia

Gal. 6.

D. Tho.

entia; & hanc excellentiam reperit Apostolus in merito
 1. Cor. 2. Crucifixi: *Non iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi
 sum Christum, & hunc crucifixum.*

3. Gloriosum est magnam pollere potentia & virtute
 1. Cor. 1. & hanc possidemus in cruce Christi & meritis eius. *Ver-
 bum Crucis pereuntibus quidem stultitia in autem qui
 salvi sunt, id est, nobis, Dei virtus est.*

4. Lætitie quoque materiam suppeditat, transire
 Rom. 9. servitute ad statum libertatis: & hac fruimur in meritis
 Christi. *Vetus homo noster crucifixus est, ut ultramori
 uiamur peccato.*

5. Magnæ estimationis indicium est, si quis ad emi-
 nentem quandam assumatur dignitatem: & nos per me-
 rita Christi ingressum habemus & aditum ad dignita-
 tem cælestis gloriæ. *Christus per proprium Sanguinem
 introiit semel in Sancta, æterna Redemptione, q. d. Chri-
 stus per effusionem Sanguinis sui in die Ascensionis tan-
 quàm summus Sacerdos intrauit in Sancta Sanctorum,
 nempe, regnum cælorum: nobis eandem etiam acqui-
 rens gloriam cum æterna Redemptione.*

6. Denique occasione cuiusdam victoriæ magnam
 applausus nihilq; decet ad summam lætitiarum; & nos per
 Sanguinem Christi de cunctis inimicis nostris repositi-
 mus victoriam. *Expoliatus Principatus & Potestates, in-
 duxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso, id
 est, in proprii corporis crucifixione, veluti exponit Carthusi-
 anus in hunc locum. Cum igitur Christi merito-
 rius nostri boni origo sit & principium, merito eius
 potest: Venerunt nobis omnia bona pariter cum iura, nec
 in vlla alia re nobis gaudendum, aut gloriandum est, nisi
 in Cruce & in meritis Crucis Domini nostri Iesu Christi.
 Ut propterea thesaurus meritorum Christi appropin-
 catur gloriosus.*

Coloss. c. 2. *Carthus.*

Sap. 7. II.

*De effectibus meritorum Passionis
 Christi D. N.*

Merita Christi, utpotè, infinito suffulta valore, ad
 merendum non ipsimet Christo duxerunt, sed etiam
 aliis, nempe, Angelis & hominibus sufficiens fuerunt
 fuere. Videbimus igitur, quid sibi promeruerit Christus
 D. N., quid Angelis, quid etiam hominibus.

S. Thom. q. 19. art. 3.

Quantum ad primum. tri. perfectionu species in Chri-
 sto considerari possunt. Prima est substantialis, & est unio
 personalis: secunda est accidentalis interna, vti sunt ha-
 bitus supernaturales gratia & virtutu: tertia est acciden-
 talis externa, & est gloria corporis & nominis exaltatio:
 super Resurrectione, Ascensione & Potestas iudiciaria.
 Ceterum est, & extra omnem controuersiam, Christu
 meruisse sibi primam perfectionem: quia concerne-
 re primum esse, & ipsam spectabat Christi essentiam, er-
 go nec vllam praesupponebat operationem, qua mediante
 promereri posset. Praeterea gratia habitualis, quia est
 principium meriti, non cadit sub merito; quia o minus
 gratia Unionis, quae omnis omnino meriti, imo ipsius-
 etiam gratiae principium est, sub merito cadere
 non potest. Neq; secundam perfectionem Christus sibi pro-
 meruit: etenim iuxta doctrinam S. Thomae perfectus est
 ex habitu, quam ad habitum. Quare solum tertia
 meruit sibi perfectionem: nam quamuis gloriam corpo-
 ralem exaltationis Nominis deberetur Christo ex de-
 bito naturali: ad maiorem tamen Christi perfectionem
 debebat, vti illam alio quoq; meriti titulo obtineret: si-
 cut omnes operationes a Christo Domino factae cun-
 ctis conditionibus ad merendum necessarii instructae erant.
 Quantum ad secundum, Christus D. N. S. Angelis
 promeruit omnia dona praedestinationis, gratia actualis,
 gratia habitualis & gloria: quia, secundum doctrinam D. S. T. q. 29.
 Angelici, Christus est caput, non hominu duntaxat, sed de Verit. 4.
 Angelorum: ergo in hos etiam influit effectus gratiae, 7. ad 8. q. 3.
 cetera, Christus per principium vniuersale gratiae, & p. q. 21. art.
 primum in illo genere: omnes igitur alia gratia dependet 4. ad 2.
 gratia Christi: ergo etiam gratia Angelorum: esto non
 meruit Christus passus & mortuus pro Angelis. Quem-
 admodum Christus sibi quoq; meruit in Passione sua: tamen si
 non dicitur passus & mortuus pro seipso, sed pro nobis,
 debet sequitur, Christu fuisse, Iustificatore, Sanctificatore
 & Glorificatore Angeloru, non autem Redemptore.
 Quantum ad tertium. Christus per Passionem suam
 promeruit nobis cunctos effectus, incipendo a primo ef-
 fectu praedestinationis ad vltimu usq; glorificationis: et
 Christus fuit perfectiss. noster Redemptor & Salua-
 tor: ergo nobis promeruit omnes gratias ad salutem
 intra-

Ioan. 1.16.

intrinsicè necessarias. Insuper est principium in-
 sale & primum in genere gratiæ: ergò omnis gratia de-
 pender à Christo, iuxta illud Euaag. *De plantatione*
eius omnes accepimus. Idem quoque dicitur de
 Patribus antiquis ante aduentum Christi: quibus
 sunt gratiam per merita Christi præuisa. Alii docent
 quispiam: cur non habuerunt etiam gloriam? Respon-
 deo, non habuisse istam, primò, quia non pertinuerat
 amicitiam Dei, veluti gratia, ac propterea differebat
 rat. Secundò, quia iuxta ordinationem & dispositio-
 nem Diuinam, priusquam aperiretur cœli porta, præ-
 que aditus ad æternam gloriam, Christus satisfecerat
 bebatur pro peccato originali, tanquam pro peccato
 quod naturam humanam infecerat, idque præstitit
 stus in cruce. Gratia etiam Protoperentis nostri Adam
 in statu innocentie, data ei fuit per merita Christi
 secundum S. Thomam, *habuit fidem Christi* voluntate
 non in carne passibili, ed quod non præiudicaret peccatum
 suum.

2.2. q. 2.
ars. 7.

Concludo cum autoritate Concilii Tridentini
 excellentissime declarantis, quanta sit dependentia
 Sess. 14 c. 8. *stra à Christo in materia gratiæ. Non habet homo
 gloriatur: sed omnis glorificatio nostra in Christo est
 viuisimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facimus
 fructus dignos poenitentia: qui ex illo vim habent, et
 offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patri.*

*De modo applicationis meritorum
 Christi D. N.*

DVO considerare possumus in meritis Christi
 deficientiam & efficaciam: sufficienti est in nobis
 bis sine nobis, efficaciam est in nobis, ac non sine nobis
 etenim absoluta Dei voluntas hæc est, vt non nisi cooperante
 ratione nostra mediante effectu gratiæ meritorum
 Christi efficiamur participes: siquidem non solum
 vt habeamus merita Christi, tanquam merita Capitane
 stri, verum etiam propria habeamus merita & ratione
 ta, dependentia tamen à meritis Christi, veluti sapientia

Quapropter nil aliud est communicare & ap-
 plicare nobis merita Christi, quam acquirere merita
 propria dependentia à meritis Christi, vel acquirere gra-
 tiam per merita Christi. Ac proinde, quotiescunque
 facimus aliquid bonum & pium opus, & nonnullos
 gradus acquirimus; toties applicamus nobis
 merita Christi, assequimur gratiam per merita Christi.
 Hæc applicatio non intelligitur fieri immediatè;
 mediante gratiâ communicatâ nobis per merita
 Christi. Hæc applicatio fit duobus modis: primò, ex
 operato, mediante sanctis Sacramentis; secundò,
 ex operantis, mediò exercitio virtutum: quia, ut ef-
 fectiuè gratiarum Christi reddamur participes, necessè
 est nos incorporare Christo, tanquam membra Capi-
 tulo, quòd fit mediante gratiâ acquisita, vel in Sacramen-
 to, vel extra Sacramentum.

Ex dictis sequitur, quòd, quemadmodum nil prodest
 medicina, nisi applicata, ita nihil profunt & iuvant meri-
 ta Christi, nisi effectiuè participata: & sicut peccatum
 non nisi ei nocet & damnum infert, qui se unit A-
 dam per *seminatalem generationem*; ita à contrario merita
 Christi non nisi eam iuvant qui per *spiritualem genera-
 tionem* se Christo coniungit. Ac propterea in sacra-
 scriptura dicitur, quòd Christus nos lauet, & nos quo-
 que lauemus animas nostras. De Christo quidem dici-
 tur: *Dilixit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine* *Iois. 6. 16*
de hominibus verò: Lauerunt stolas suas in Sanguine *Apo. 6. 16*
deus. Christus enim lauat quòd ad sufficientiam, & nos
 operamur quoque quòd ad efficaciam. Et hæc cetera
 doctrinam sufficientiam.

Verò ad praxin huius applicationis descendamus,
 quòd eam modis pluribus faciendam esse.

Primò, postulando eam à Deo & à Christo: petendò
 efficaciam meritorum eius, quòd est idem, ac petere effi-
 caciâ gratiâ, aut gratiâ efficacem per merita Christi:
 postulandoque rogando, ut nobis concedat non tantum posse
 operari bene; sed etiam bonum operandi a seum.

Secundò, Sanctissimæ Virgini Deiparæ, quæ à SS. Pa-
 tribus sanguinis meritorumq; Christi Dispensatrix ap-
 pellatur, supplicandò, ut à suo per dilectio Filio eandem
 nobis impertat efficaciam.

Partes Quarta:

Terz

Tertio, rogando Deum, vt cotinuiam nobis concedat
Passionis Christi memoriam.

Quarto, exorando Deum, vt nobis tribuat orationem
patiendi cum Christo, & compatiendi Crucifixo:
quia sicut patiendi Christus Caput nostrum concurrens
quò ad sufficientiam meritorum suorum; ita vicissim
patiendi concurrere debent membra quò ad efficaciam.

Quintò & vltimò, magnà cum vberitate contingit
hæc applicatio in deuota sanctissimi altaris Sacramen-
ti sumptione.

Ad eandem applicationem multum conducit suble-
uationis mentis in celum cum consideratione, qua ratione
merita Christi assistant ante conspectum Dei. S. Iohannes
eadem conspexit in forma maris. (In conspectu sedis
quàm mare vitreum simile crystallo) & in forma altaris
in quo erat ignis & incensum; sicut etiam sub symbolo
occisi Agni. In medio throni, &c. Agnum stantem
quàm occisum. Et meritò sub figura aquæ, ignis & incen-
senti significantur Christi merita: quæ animas nostras
lauant, purificant, ac suavissimo virtutum Deo grati-
marum adimplent odore. Sed præ cæteris ante Dei
conspectum stabat Agnus occisus, videlicet Christus
cum sanctissimis plagis, author & causa omnium meri-
torum. In quibus visionibus duo, quæ ad fructum
conducunt, aduertenda sunt. Primum, quod

Apoc. 3. *Ius accipiebat ignem de Altari, & mittebat in terram.* Et
significat Christum summam habentem auctoritatem
cui conuenit donare Ecclesiæ merita sua, veluti ob-
dant sibi præstitit in die Penthecostes. Secundum
quod omnes Sancti in cælo Christo gratias persolue-
bant pro tanta gratia, cantando *canticum nouum, in lau-*
dem Christi, dicendo: *Dignus es, Domine, accipere*
gloriam, & acrire signacula eius: quoniam occisus es. Et
dem: sicut nos Deo in Sanguine tuo. In hac gratiarum

et omne Sanctos illos imitari debemus, vt infra dice-
tur. Et hæc sufficiant circa applicationem
meritorum Christi.

CAP. XII.

De gratitudine beneficio Passionis Christi
D.N. debita.

Virtus gratitudinis, iuxta Doctorem Angelicum, 2. 2. q. 106.
 gratiam dantis: & ubi est maior gratia ex parte
 dantis, ibi requiritur maior gratitudo ex parte recipien-
 tis. Sicut dicitur, gratitudo proportionari debet benefi-
 cio, & quò magis crescit magnitudo beneficii, tantò et-
 maior esse debet gratiarum actio & gratitudo pro
 beneficio. Quod si igitur beneficium Redemptionis
 Christum in Passione sua vobis præstitum est valo-
 rificum, & ex parte Donantis, qui erat Verbo. Divinũ:
 ex parte don. quod erat vita Christi, vita Dei, Sanguis
 Christi, Sanguis Dei, est valoris infiniti, propter vni-
 cum Persona Divina: & ex parte modi, nam cõtulit
 hoc donum cum infinito charitatis affectu, lumen
 suo dolore & opprobrio: igitur iuxta infinitam de-
 bita magnitudo in infinita à nobis referenda essent
 gratia, infinita esse deberet gratitudo nostra. Quia verò
 hoc impossibile est, monitum mediumque, quo & S.
 Augustinus frequenter usus fuit: nobis adhibendum est:
 quia mihi deest, requiebat ille, suppleo mihi de meri-
 to Christi. Christo satisfacere nequeo propria gratia
 actione pro beneficiis ab eo acceptis: ipse meriti-
 gni Christi gratiarum actione satisfacere debeo, idque
 tribus modis: primò, gratificando Christo finitã no-
 stram gratitudinem dependente à Christi gratitudine. Se-
 cundò, gratias referendo Christo cum infinita ipsius meri-
 to gratiarum actione.

Ad præin primi modi, Christo pro beneficio Pas- 3. Tho. loc.
 sionis gratia esse debem⁹ tribus modis: corde, lingua, sup. cis.
 Primò, corde: qualibet, nimirũ, horã memoriã
 habendo aliquod mysterium Passionis Christi, eo mo-
 do quo mox dicitur, præter meditationem, quam
 habet materia singulis diebus manẽ institues. Se-
 cundò

cundò, linguâ, mysterii huius mentionem facies, nec eliciendo actus: gratiarum actionis, contritionis, & petitionis, dicendo: gratias tibi ago, Domine, pro hoc mysterio: peto à te humillimè veniam: ac postulo mysterii illius efficaciam. Tertio, manu. Et quia gratitudo, secundum Sanctum Thomam debet esse in eodem genere; quemadmodum Christus in Passione creauit pro nobis, scilicet, pati, mori, & donare nobis salutem animæ; ita grato animo eadem Christo referre debemus, pro Christo lubenter patiendo, desiderando mori pro Christo, & eidem cooperando in celo salutem animarum.

q. 106. a. 6.

Quò ad praxin secundi modi aduertendum est, quòd cum in Christo Persona referens gratias fuerit Diuina & infinita, gratiarum actio à Christo exhibita fuerit pariter Diuina & infinita, qua adæquatè satisfacit Patri æterno pro cunctis beneficiis & nobis, & Humanitati suæ exhibitis. In Christo neuiquam aderat impedimentum, quòd est in nobis, qui nec Deo, nec Christo pro acceptis beneficiis æquiualens referre ualemus: quia propter quòd plures creatura gratias Deo refert, eò magis idem obligata remanet, cum ipsamet gratiarum actio sit nouum beneficium. Verùm in Christo, ut notat Caietanus, Verbum Diuinum, quòd erat persona referens gratias, noui beneficii incapax erat: ergò pro beneficiis Humanitati suæ concessis æquiualens reddere poterat. Cum igitur gratiarum actio à Christo exhibita fuerit infinita personaliter, ut dictum est, cum esset & Deo, & Christo æquiualens reddere debemus. Quòd idem sentire uidetur Regius Propheta hisce uerbis: *retribuam Domino, pro omnibus, quæ tribuit, michi.*

3. p. q. 1. a. 2.

Psal. 115.

Qua ratione Christo æquiualens reddere poterat tantis que beneficus, præsertim uerò pro beneficiis Passionis suæ? *Calicem salutis accipiam, ipsum Passiois suæ calicem accipiam, & eodem obligationi meæ adæquatè satisfaciam.*

¶ (o) ¶

CAP. XIII.

De Excellentis Sanguinis Christi

D. N.

Excellentia I.

Est Sanguis Diuinus. Primò, quia est Sanguis Dei. S. Thom. o-
pulsit vos Spiritus Sanctus regere Ecclesiam, quam pusc. 58. cap
quisiuit Sanguine suo. Secuodò, quia est Sanguis vni- 27.
Personæ Diuinæ Verbi, veluti definitur à Clement.
quia una gutta Sanguinis Christi erat sufficiens pretium
pro Redemptionis per unionem ad Verbum.

Excellentia II.

Est Sanguis infinitus in dignitate & valore, ac proin-
finito meriti & satisfactionis ad satisfaciendum pro
peccatis totius Mundi, infinitorumque Mundorum, si
existenterent. Et hæc infinitas, non tantum erat in ef-
fusione Sanguinis Christi, quia operatio Diuina fuit; sed
etiam reperiebatur in Sanguine effusio propter vni-
onem intrinsecam cum Verbo Diuino. Vnde patescit dif-
ferentia inter lachrymas & Sanguinem Christi: enim-
modo illæ solum habebant infinitatem extrinsecam, in
quantum erant suppositi Diuini: at Sanguis vltra hanc
extrinsecam infinitatem habebat etiam aliam quandam
intrinsecam ratione vniõis cum Verbo Diuino, vti di-
ctum fuit.

Excellentia III.

Est causa nostræ salutis: nam quamuis hic titulus cui-
libet competat operationi Christi; nihilominus pecu-
lari modo attribuitur Christi Sanguini: etenim Deus
voluit, vt Redemptio nostra per Passionem & Sanguinem

nem Christi perficeretur & completeretur, iuxta illud *Ephes. 1.* postoli: *In quo habemus Redemptionem per Sanguinem eius.* Est verò salutis nostræ causa tribus modis, est enim causa meritoria, effectiva & exemplaris, Primò applicare potest ad effusionem Sanguinis, Secundò ad Sanguinem effusum, tanquam instrumentum coniugium Diuinitati; Tertiò ad vtrumque simul.

Excellentia IV.

- Psal. 30.* Est Sanguis suauissimus. *De petra, melle saturantur, de Sanguine, de corpore Christi, vt exponit S. Thomas.* Hæc liquoritas & dulcedo Sanguinis Christi duos causas effectus in anima. Primus est rerum mundanarum despectus: *Anima satiata calcabit fauim.* Secundus est desiderium rerum æternarum: *Sicut animam ad Deum fortem viuam.* Et merito Christi Sanguis comparatur melli; Sicut enim mel in substantia sua dulcissimum est, & in virtute efficacissimum (*corpora putrefacta non sanat, vulnera sanat*) Ad eundem modum Sanguis Christi eandem in se continet dulcedinem, & quoniam dulcedinem per essentiam, quæ est ipsamet Diuinitas cui vnitur vnione Verbi? & sanat ac præseruat animas ab omni peccati corruptione.

Excellentia V.

- Est Victoria contra Diabolum. Quemadmodum enim Christus Sanguine suo prostravit Diabolum: ita nos eodem Sanguine triumphamus & reportamus victoriam de eodem Dæmone. Cuius veritatem probat Diabolus falsus fuit: etenim S. Edmundo Episcopo Cantuariensi vice quadam ipsum alloquenti: *Adversario per Sanguinem Iesu Christi, vt dicas mihi, quid est illud quo facilius te vincere possum?* respondit: *Idem, quod nominasti.* Et disparuit.

Excel-

Excellentia VI.

Est fortitudo in angustiis & tribulationibus. Dicere
S. Catharina: pavis durus, si maderiat, facile
conducatur: pari modo tribulatio, si consideratione
conducatur in Sanguine Christi, facile supportatur. Hoc
semel confudit Saluator noster, cui dam personam
dixit: *Omne durum intrinse in la-*
meam, & erit tibi totum suave.

*Specul.
exemp d. q.
num. 159.*

Excellentia VII

Sanguis Christi est fons aquæ viuæ. *Fons aqua salis. Ioan. 24.*
in vitam æternam: Tres dantur effectus aquæ: ab-
tere maculas, fecundare terram, & extinguere sitim.
Eadem in anima efficit operationes Sanguis Christi
capte gratiâ: mundat eam à peccatis, fertilem ube-
que reddit virtutibus, omniumque mundanorum
extinguere sitim.

Excellentia VIII.

Est Testamentum Christi. *Hic Calix nouum testa. 1. Cor. II.*
mentum est in meo Sanguine. Et differt hoc testamentum
aliis, quia in aliis solum datur ius ad hæreditatem: hic
datur hæreditas, quæ est Sanguis Christi cum
hereditate.

Excellentia IX.

Sanguis Christi est Purpura cœlestis. De qua S. Bo- S. Bona.
natus loqueas ait: *Sic indutus Purpurâ Sanguinis Stim. d. a. p.*
Regis palatium introire. Et etiam Vestis 3. c. 12.
regalis, sine qua nullus admittitur ad nuptias Agni.
Vnde Sanguini Christi attribuitur quoque titulus
Clavis Paradisi. S. Ambr.

Excellentia X.

Cant. 5. Est Sanguis vnitus & coniunctus lacti. *Bibitum meum cum lacte meo.* Videlicet, vinum Sanguinis Christi cum lacte sanctissimæ Matris eius. Sanguis Christi vires tibi addit in aduersitatibus, & lac sanctissimæ Virginis consolacionem. Hos duos effectus expectat S. Augustinus, quando dicebat: *Hinc pastor à vobis, hinc lactor ab ubere: quòd me vertam, nescio.*

Excellentia XI.

Sanguis Christi est Supplementum Diuinum. Quicumque nostrum defectum perfectionis supplet debemus per Sanguinem Christi. Haud aliter facit Bernardus dicens: *Quidquid mihi deest, supplet me Sanguine Christi.* Modum supplendi Saluator nobis docuit sanctam Methildim, eidem suadens, vt propria inobediencia Deo ac Christo offerret ipsius Christi obedientiam, pro superbia sua humilitatem Christi, & sic de reliquis virtutibus.

Excellentia XII

Spec. exemplor. Sanguis Christi est proprium animæ oblectamentum enim uero cunctos illius sensus interiores confortat & consolatur. Colore suo delectat sensum visus: colore sensum odoratus: sapore sensum gustus. Comparatice vice quadam Saluator noster cuidam Matrona, cui nomen erat Catharina, non alio fine, nisi vt eandem in amorem suum accenderet, & paratè simul affideret. Sæ, quidquid tangebatur Christus (adhuc à matre sua incognitus) Sanguine colorabatur cum maximo odor & sapore. Et causam illius seiscitanti respondit: *Quidquid manducat & bibit Christianus, Christi sanguine debet esse intrinsectum.* Quo edocemur, animam nostram cuiusuis rei mundanæ, vt & superius oblectamentum

nam consideratione & contemplatione Sanguinis Christi absorptam vivere debere, Divinam admirando sollicitudinem, gustando insipitam dulcedinem, odorando inmensam illam omnium virtutum fragrantiam, hanc tanquam in proprio fonte residentem.

Excellentia XIII.

Est Sanguis memorabilis. Virtus Sanguinis Christi, secundum Doctorem Angelicum, continua debet esse in nostra memoria, in intellectu, & in voluntate: Sicuti sanguis Agni erat in superliminari, & in *Opusc. 84. 31. Exod. 6. 12.* *utraque parte.* Præterea, iuxta eundem, anima devotam debet à dextris Christi Crucifixi, & reuerenter Sanguinem Christi in calice, id est, in proprio corde reconferre: ubi anima ingrata & beneficii accepti immemorata à sinistris, spernit ac in terram profundit eundem Sanguinem.

Effectus, quos recipit anima grata, tres sunt; lumen, gaudium & corona gloriæ: anima ingrata tres alios recipit effectus contrarios; tenebras, tristitiam, & privationem gloriæ. *Thron. 3.* *Uti sunt oculi nostri, mæstum factum est cor nostrum, cadit corona capitis nostri.* Hac mediâte memoria acquiritur efficacia & applicatio Sanguinis Christi. *Opusc. 58. 24.* Quia, secundum Angelicum, tribus modis Christi Sanguis considerari potest: *ut in Cruce funditur, ut in Sacramento sumitur, & ut spiritualiter bibitur in exercitio virtutum.* In primo modo habetur sufficientia Sanguinis Christi; in secundo & tertio modo efficacia & applicatio.

CAP. XIV.

*De nonnullis dubiis circa Passionem Christi
occurrentibus.*

QVandoquidem Passio Saluatoris nostri debet esse obiectum & materia, nostrarum non meditationum & orationum duntaxat; verum etiam nostrorum colloquiorum & discursuum congruum omnino mali vitiis fuit, & vile praxi, præcedentibus capitulis præsertim annectere, tum, vt hæc ratione subministrarem materiam loquendi & discurrendi de laudabili a deo, semperque necessario subiecto, tum etiam, vt suppeditarem occasionem inueiendi alia documenta & mysticæ eandem materiam spectantia.

Dubium Primum.

*Verum sanctissima Christi anima fuerit
capax passionum.*

- S. Tho. 3. p. q. 15. art. 4.* Responsio est affirmatiua, & de fide, sicuti de fide animam eius fuisse passibilem in corpore passibile. Ratio est, quia ille affectus animæ, qui dicitur passio, non est malus, neque ex natura sua dicitur imperfectio, etenim solum certam quandam importat commotionem & passionem corporis, à qua nomen recipit passionis, non corporalis, sed animalis: ergo poterat dici Christo Quod deinde modum loquendi concepit, videlicet illi affectus animæ Christi absolute dici debet Passiones, an verò cum aliquo adiuncto Propassiones, ex dictis liquidò constar. & euidentis est, illos absolute dici posse Passiones, eò quod absolute non dicant aliquam imperfectiorem, quamuis alii, vt significant passiones Christi nullâ ratione fuisse inordinatas, veluti nati sunt (quæ turbant rationem, præueniunt voluntatem,

inclinant ad malum) passiones Christi non appellant ab-
solutè passiones; sed propassiones. Igitur in Christo
sunt proprie passiones animæ, eiusque sanctissima a-
nima passionum capax fuit: esto minime subiecta fue-
rit passionibus, quia non fuerunt in Christo necessariae;
sed voluntariæ, & liberæ, ac sine vlla prorsus imperfe-
ctiōe.

Dubium Secundum.

*Virum in anima Christi fuerit passio
tristitia?*

Responso est affirmativa & de fide. *Tristis est ani-
ma mea usque ad mortem.* Et probatur ratione D. An-
selmi, quia sicut in Christo verus exiit dolor ex laesio
nati, ita vera fuit tristitia ex laesio intentionali & appre-
hensiōe. Hæc tristitia non tantum fuit in appetitu sen-
sitivo Christi; verum etiam in appetitu & voluntate
rationali, vt sic non corporis duraxat, sed etiam animæ
passionibus Diuinæ satisfaceret iustitiæ pro peccatis
nostri. At hinc noua exurgit difficultas, quia gaudi-
um beatificum animæ Christi, veluti infinitum, exclu-
dit omnem tristitiam, ergo &c. Respondo, tristitiam
& gaudium miraculosè ac virtute Diuinâ simul stare
posse in eadem Christi voluntate, quia erant circa di-
uersa obiecta: tristitia quidem circa offensam Dei;
gaudium circa visionem Dei. Quod si circa idem ver-
batur obiectum, propter diuersa motiua versaban-
tur; enim uerò tristabatur ratione mortis suæ, vt est de-
structiua nature: gaudebat de eadem morte, vt erat
glorificata Dei. Fuit igitur in Christo passio tri-
stitiæ, & cum summo gaudio summa et-
iam tristitiæ.

Matth. 26.
q. 25. art. 6.

Suarez
disp. 28.
sect. 3.

Du-

Dubium Tertium.

*An in Christo fuerit verus timor
mortis?*

S. Mar. 14. Responso est affirmatiua, & de fide. *Cæpit parare.*
S. Tq. 15. Ratio est, quia sicuti sanctissima Christi anima tristitia
art. 7. perfundebatur apprehendendo malum præiens; ita
 timebat apprehendendo malum futurum mortis. Verum
 duæ ex hoc Christi timore pullulant difficultates: prima, quâ ratione timebat mortem, si illam desiderabat?
Luc. 22. *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum.*
 Secunda, quomodo timebat sudando sanguinem, cum
 timor reuocet, retrahatque sanguinem ad cultum
 cordis? Respondeo primæ difficultati: timebat, sicut
 ac desiderabat mortem; ac secundum diuersas rationes
 timebat mortem, vt propriæ naturæ contrariam; desiderabat
 eandem, & conformem voluntatem Dei: vt
Alensis 3. p. ta Alensem, timebat mortem voluntate naturali; desiderabat
q. 14. m. b. eandem voluntate rationali. *Quæstio*
3. art. 1. pter, secundum Athanasium, geminum velle
S. Athanas. *dit Christum in horro: alterum humanum, recusando: &*
Beda. *terum Diuinum, affectando mortem. Et in persecu-*
firmorum (subiungit Beda) dicebat, Transeat, & in per-
na perfectorum dicebat, Fiat voluntas Dei. Respon-
 secundæ difficultati, quod, quia affectus timoris
 perabatur ab affectu fortitudinis, ideo sanguis non
 tit cordis receptaculum; sed foras producit: quia
 Christo verus & proprius fuit timor mortis, sed
 dùm voluntatem naturalem, vt dictum est: enim
 secundum rationalem, quemadmodum notat *Alensis*
 loco citato, nullus in Christo exitit timor, quia
nullus fuit Martyr, qui ex Charitate tan-
tim desiderabat mori, sicut
Christus.

Dub

Dubium Quartum.

Virum dolor Christi, tam internus, quam externus, fuerit summus, ac omnium vita huius dolorum maximus.

Respondeo primò, fuisse summum respectu subiecti, q. 46. art. 6
 quod erat delicatissimæ, tenerimæ, ac summè sensitivæ
 complexionis: vnde, quamuis nonnulli Martyrum ma-
 iora subierint martyria & tormenta; nihilominus ma-
 iorem haud sentire dolorem & passionem. Quod ali-
 qui exponunt & declarant per hunc locum Scripturæ:
 Super lapidem vnum septem oculi. Christus enim pe-
 tra simul & oculi pupilla est: lapis, seu petra, ad sustinen-
 dum, pupilla oculi ad sentiendum.

Exob. in
 Evang. lib.
 5. Zach. 6. 3.

Respondeo secundò, dolorem Christi fuisse summum
 maximum omnium absolutè loquendo. Siquidem
 non eos duntaxat, quos referunt & depingunt Evange-
 lica, dolores perculit Christus D.N. sed & plures alios,
 & in numero, & in qualitate excedentes, & cuncti ma-
 nifestabuntur in extremo Iudicii die ad consolationem
 iustorum, impiorumque confusionem, veluti sentit S.
 Hieronymus, & reuelatum etiam fuit S. Franciscæ Ro-
 manæ. Magnitudo dolorum Christi ex triplici capite
 ostendi potest: primò, ex summa Dei ira in peccatum:
 & Iniquitatem omnium nostrum posuit super eum, nimi-
 rum, Christum. Secundò, ex potestate concessa Da-
 moni (Hac est hora vestra & potestas tenebrarum) & non cū
 limitatione, quem admodum data fuit Diabolo affligunt Job, &
 ipsum Job (Anima illius serua) In Christum namq; data
 fuit sine valla limitatione, & vsq; ad mortem inclusuè. Ter-
 tiò, ex ardentissima, quam Christus habebat, voluntate
 patiedi: vnde passus fuit & cū omni voluntatis plenitudi-
 ne, & cum omni dolorum puritate, cunctam etiam à se
 remouendo consolationem. Quapropter Propheta
 Ilias summam Christi expositionem ignominiam, sum-
 mumque dolorem, duos ei attribuit titulos, appellando
 eum, nouissimum virorum, & virum dolorum: quod vt
 colligitur ex aliis lectionibus & expositionibus SS. Pa-
 trum

S. Hieron.
 In vita S.
 Francisc.

Rom.
 Isa. 53.
 Luc. 22.

Isa. 53.

q. 49. a. 6.
ad 3.
Suarez.
disp. 36.
sect. 2.

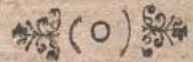
trum) idem est, ac si diceret, abiectissimum & excubi-
tissimum omnium hominum totius Mundi. Verum
ex dictis aliud consurgit dubium: an dolor Christi fue-
rit etiam maior illo, quem anima sepe ratæ patiuntur
Inferno, aut in Purgatorio? Respondeo cum S. Thoma
negatiuè, nam sicut Gloria Sanctorum omnia bona
vitæ excedit bona; ita dolor animarum separatarum
cunctos præsentis vitæ superat dolores. Ratio huius est,
quia est dolor superioris ordinis: qui pro generatur ex pa-
na damni, scilicet ex gloria amissa aut dilata.

Dubium Quintum.

*Verum dolor Christi extiterit quoque in superio-
riori parte Animæ.*

Aug. de
Trinit. lib.
12 & 14.
Vasq. 3. p.
disp. 73. c. 4.

Respondeo affirmatiuè; sanctissima etenim Christi
Anima dolebat de peccato, pro vt est offensa Dei: & do-
lebat de morte suâ, non tantum, vt est contraria proprie-
naturæ; verum etiam, quia ita volebat Deus, vt dole-
ret, talemque caperet dolorem in satisfactionem pro
peccatis nostris: ergo Christi dolor fuit etiam in parte
aut portione superiori: nam, secundum D. Augusti-
nam, tunc anima dicitur operari secundum partem
superiorem, quando mouetur ab obiecto formali &
motiuo supernaturali, tametsi obiectum materiale sit
naturale. Si quisquam timet mortem, quia deest
deletere bona, aut timet Deum, quia eum Deus
stigmat in hac vita: operatur secundum partem inferiori-
rem; at si timet mortem aut Deum propter moti-
uum supernaturale, operatur secundum
partem superio-
rem.

Dubi.

3. p. q. 11.
art.

Sauvez. lo.
60 cit.
D. Thom.
80mm.

uum est dominium, tua est potentia, tua est fortitudo. Angelus ille fuit Gabriel, aut certe Archangelus Michael cum tota sua celesti militia. Respondeo secundum, cum Doctore Angelico, & Vener. Beda, Angelum confortasse Christum non tantum deprecando blandendo eius fortitudinem, ut praefatum est; sed etiam consolando, animando, & excitando fortitudinem Christi. Enimvero, licet propter nos, & ad demonstrandam naturam humanam veritatem, & ad exhibendam maiorem humilitatem *elegit contristari, ita & confortari*; & ut bene aduertit Suarez, ut Angelus dicatur confortasse Christum, sufficit, quod, quantum fuit ex parte eius, proposuerit rationes sufficientes, & huic fini ac commendas, tamen si Christus, ne tristitia remitteretur, huiusmodi noluerit admittere confortationem: ac propterea, subito post visitationem Angeli, *factus in gloria, prolixius orabat*. Insuper aduertendum est, Angelum eiusmodi actu non instruxisse, nec illuminasse sanctissimam Christi Animam; sed easdem et deinde proposuisse rationes, quas Christus multo clarior ueritatibus in sua scientia beata & insula. Voluit uero uator locum dare tali consolationis officio, quem in modum Filius cuiusdam Regis interdum facere solent, qui, ut Patrem suum graui in se ira commotum intelligit, obsequiosa cuiusdam aulicorum suorum admittere solatia. Congruè igitur dici potest, Solatium confortatum fuisse ab Angelo, primo laudando, deinde consolando, quantum pertinebat ad Angelum, uti diximus. Primus modus est probabilis: secundum colligitur ex Evangelio: nam secundum regulam scripturae uerbum illud (*confortans*) proprie intelligendum est, cum Christus, tanquam homo, illius confortatus iuxta sensum iam dictum, capax fuerit.

Gerson de
Pass. 107. 2.

Hic rursus potest institui quaestio, an idem Angelus confortatit sanctissimam quoque Virginem, & quaestione? Respondet Gerson affirmatiue, & eodem modo quo confortauit Christum: primo laudando fortitudinem eius: secundò laudando & confortando *placans: Ne timeas Maria, magna ac plurima ei: propterea do bona & fructus ex Passione illi secuturos.*

Dubium Octauum.

De Miraculis in captiuitate Christi
occurrentibus.

Nonnulli volunt in hoc facto quatuor occurrisse mi-
racula: alii tria: communior sententia est solum duo
sive patrata: primum, quando unico verbo (*Ego sum*)
eorum ministrorum turbam in terram dedit precipitem:
secundum, quando Malcho restituit auriculam. In hac
Christi captiuitate notanda sunt Evangelistarum ver-
ba: *Manus traiecerunt in Iesum. Tenuerunt & ligaue-*
rum. Cuncti milites rabiem suam expleuere in
Christo, & eorum quidem numero mille erant: cohors
quae accesserat ad comprehendendum Christum,
(sicut S. Iohannes) *Iudas cum accepisset cohortem* constituit
excursionem seu turmam mille militum. Ac primo,
manus iniecerunt in Iesum: ferocibus eum excipiendo
verberibus, pugnis, colaphis, capillos, barbæque pilos
pellendo. Secundo, *Tenuerunt eum*; ad terram pro-
terendo; calcibus hinc & inde impetendo. Tertio,
ligaerunt eum: variis modis, manus à tergo asperis no-
tisque nexibus crudeliter reuinciendo, funes catenas-
que collo iniiciendo. Idque satis notum manifestum
est, ex eo, quod catena ferrea collo eius iniecta Pa-
tris adhuc asseruetur, quod à S. Ludouico Francorum
Rege delata fuit ex vrbe Hierosolymitana.

Matth. 26.
Mar. 14.
Luc. 22.
Ioan. 18.

Dubium Nonum.

An, Iudeis Christum capientibus, peccarint
Apostoli fugiendo?

Respondeo: eos excusari non posse à delicto siue gra-
ui siue leui: etenim causa fugæ, vel fuit defectus fidei,
sive ambigebant, an Christus iisdem ferre posset sup-
petias.

petias, & per consequens, an esset Deus: aut certe car-
sa fugæ extitit passio quædam superflua & inordinata
moris mortis; enim uerò non fugendum; sed expectan-
dum eis erat, quousque, quid agendum esset, à Christo
audiissent. Quæ sententia confirmatur ex prædicatione

Matth. 26. & præfatio Christi: *Scandalum patiemini in me in ista nocte.* At non ita culpabilis fuit Petrus ampuans auriculam Malcho: uide S. Chryostomus, & S. Ambrosius asserunt, auctum illum è feruente amore, quod Christum ferebatur processisse: tamen S. Augustinus culpabilem eundem iudicet, & hac Christi reprehensione dignum: *Conuertere gladium tuum in uaginam: omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt.*

Dubium Decimum.

Cur Christus in adibus Anna alapâ casus, non obseruauerit consilium Evangelicum? Præbe ei alteram, scilicet, maxillam;

Matth. 5.

S. Aug. 10.

11. c. 3. in

Ioan. & l.

de serm.

Dom. in

mont. c. 20.

S. Ambr.

Escob. Soc.

Iesu lib. 5.

sect. annot.

3. in Euäg.

Respondet S. Augustinus, consilium illud intelligendum esse in preparatione animi.

Respondet S. Ambrosius: Præbe illi alteram, scilicet, alapam, responso humili, benigno, & placato, quousque, uti alapâ, repercutitur percussor noster.

Respondet quidam Neotericus, Christum ad hoc obseruasse illud consilium Evangelicum.

namque: Præbe ei alteram, ut exceptio colaphi, seu percussio maxillæ percussio sit uoluntaria. Jam, primus colaphus, quo ab alio cadimur, est necessarius: unde, ut

uoluntarius, secundæ percussioni maxillam præbeamus, cum enim colaphum maxillæ suæ impingendum præcedisset, cumque acceptasset; iam illa prima percussio uoluntaria; ergo

&c.

&c.

Dubi

Dubium Vndecimum.

Quomodo Christus fuerit flagellatus?

Respondet S. Vincentius Ferrerius. Flagellatio Christi. S. Vincentius
fuit dura, durior, durissima. Primò enim cæsus fuit vir. Ferr. serm.
capiteis. Secundò, flagellis aculeatis Tertio, carentis de Pass. S.
nisi ferreis & cuspidatis instructis, quibus caro eius di- Christ. Ew.
strabatur, laniabaturque. feb.

Circumstantiæ flagellationis Christi fuere plurimæ
dolorosissimæ. Primò namq; fuit Uniuersalis per to-
tum corpus, & per singula corporis membra, à capite ad
pedes vsque: undè ab Isaia appellatur, Vir dolorum, ho- Isa. 53.
totus vnde quaque repletus & circumdatus dolori-
bus. (Sicut transferunt Septuaginta; Homo in plaga consti-
tutus) Item caro Christi, quia innumeris ac diris-
simis vndique flagris concisa remansit, in vnâ abiit
plagam ad faciem vsque & oculos inclusiue, vti videre
est in sacra Sindone. Secundò fuit flagellatio penetraui-
ta: siquidem ad ossa vsque penetrarunt flagella, vti re-
uelatum fuit S. Brigittæ: Vidi corpus eius (ita loquitur S. Brig. lib.
sanctissima Virgo) verberatum & flagellatum, usque ad 1. c. 10. lib.
ossa, ita vt costæ eius viderentur. Tertio fuit dilacerati- 4. c. 10.
o: enim dilacerabat, laniabat, & dirissime vnde quaq;
laniabat sanctissimam Christi carnem, quæ simul cum
sanguine frustillatim auulsa in terram concidebat. Infixis S. Brig.
nailis & retractis, non euellendo, sed sulcando, torum cor-
pus eius lacerabatur. Quarta fuit ignominiosa, eò quod
coram numerosa plebe totus nudus spectabatur absque
vlla velamine, & patiebatur erubescentiâ nuditatis sue. S. Brig.
cui verecundiæ accedebat tormentum frigoris ex denu- S. Meth.
tatione, vulnèrum hiatu, auraque rigidiori causatum. S. Elis.
Deniq; fuit flagellatio sanguinolenta ob magnam pro-
fusi sanguinis copiam: vt enim nonnulli Sancti per re-
uelationem acceperunt, sparsit hoc in tormento aliusq;
123 guttulas sanguinis.

Ministrorum huic Christi flagellationi operam dan- B. Mar.
nam, iuxta reuelationem sanctæ cuiusdam Virginis, Magdal. de
Pazzis
fue. Caym.

fuere septuaginta : quamuis alii totam cohortem mili-
narium comprehendentem numerum, eidem flagella-
tioni interfuisse asserant. Quæ opinio ipso, vt funde-
mento, nititur Evangelio : huius namque flagellationis
mentionem faciens ait : *Et congregauerunt ad eum vni-
uersam cohortem.* Numerus plagarum Christi, vix
reuelatione cuiusdam sanctæ personæ refert Lubo-
phus, 5490. quæ simul cum vulnibus spinarum ab ipso
computatæ faciunt 6666. Præterea hic aduertendum,
Saluatorem binis distinctis vicibus, diuersi quæ tempo-
ribus, vt alii volunt, dirissimis casum fuisse flagellis. Pri-
mâ vice ad correptionem (*corripiam eum & dimittam*)
alterâ ad crucifixionem : Solebant namque Romani cruci-
fixioni præmittere rei flagellationem. Verum, vt
evidenter colligitur ex Evangelio, vnâ duntaxat vice
Christum flagellationi subiectum fuisse verius est. Ad
rationem in contrarium responderetur, quod eo ipso, quo
flagellatus erat ad correptionem, simul flagellatus fuit
ad crucifixionem, & ad hanc illa sufficiebat : enim uero
lex præcipiebat flagellationem ; at non intentionem
vt fieret ad hunc finem crucifixionis. Et hæc sufficiunt
de flagellatione Christi.

Dubium Duodecesimum.

*Quibus spinis Corona Christi contexta, quæ
formæ extiterit ?*

S. Bon. in Respondent nonnulli, eam ex iuncis marinis duri-
Joan c. 19. mis fuisse contextam. Alii (& hæc est opinio commu-
Hugo Card nior ac probabilior) ex vetis ac propriis spinis, & illi
quidæ spinarum specie, quæ rhamus dicitur, eo glorio-
Psal. 57. tam volunt, teste Prophetâ Iesâo : *Cùm intelligerit*
Ex Blofio *spina vestra rhamum.* idque probatur primo, quia he-
de Tripl. angelum non ait, *placantes coronam de iuncis marinis,*
Cruce. *sed de spinis.* Secundo, nam harum spinarum rhami
(quæ in Italia appellantur *spinæ sanctæ*) magna copia &
abundantia est per totam regionem ditionis Hierosoly-
mitanæ

mitanz: vnde iouentu faciles, iouci verò marini diffi-
ciles reperu erant, cum Mare longè distet ab Jerosoly-
mis. Tertiò, quia quouescunque sanctæ spinæ mira-
culosè florære, propitios naturales: que spinarum pro-
genia: vnt flores, vbi è contra iunci marini bullos flo-
ras proferunt. De spinis hinc S. Hieronymus sermo-
nem inlicituens inquit: Est spinarum genus asperissimum
vultu, & floribus gratissimum: vnde iustis floret ad orna-
mentum, peccatoribus autem præb. spinas ad cruciatum.

S. Hieron.

Spinarum harum tormentum grauitissimum fuit & in-
curabilissimum: siquidem non pellem duntaxat & carnem;
sed teste D. Bernardo, ipsum etiam os erunt ad cerebro
usque penetrarunt. Nonnulli volunt, binà vice
hoc tormentum renouatum fuisse: semel in flagellatio-
ne, & semel ante crucifixionem, quando veste inconsu-
etudinis indutus exutusque fuit: cum enim vestis illa superi-
us admodum stricta & angusta esset, sacrum Christi ver-
um coronâ spinèa cinctum, coactumque non capie-
bat: vnde eam deponerent, reponerentque Iudæi, oport-
uit, sicque non tantum pristinas renouarunt; sed &
nouas recitates que superinduxere plagas.

Quantum ad numerum plagarum, quas spinæ illæ ve-
terando Christi capiti impresserunt, earundem 72. exci-
pisse reperio, quamuis alii ad ampliorem eas extendant
numerum, velintque fuisse earum 300. Ad formam
Coronæ quod attinet, S. Vincentius Ferrarius non ad
modum circuli, vult eam fuisse compositam, sed ad mo-
dum pilei, qui tunc caput tegebat & tangebatur, si uul-
nus pangebatur incredibili cum dolore.

Ex Rene-
rat. S.
Francisc.
Romane.
S. Vincent.
Ferrar. ser.
de Pass.

Dubium Decimum
tertium.

Quæ formâ, quibusque verbis Pilatus mortis
pronunciavit sententiam contra
Christum.

Refert Adrichomius in descriptione Terræ sanctæ, in
f. 3 in an.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

antiquis regionis istius Annalibus huius formae, verborumque tenoris sequentis repperam fuisse sententiam, ex illis fideliter excerptam :

IESVM Nazarenum, subuersorem geniu, contemptorem Casaris, & falsum Messiam (ut maiorem sui generis testimonio probatum est) ducite ad communium supplicium, & cum ludibrio Regia maiestatis in medio duorum Latronum cruci affigite. Licetor, expedi cruce.

Dubium Decimum quintum.

Cur Christus D. N. solum gustarit, non biberit vinum myrrhatum?

Respondeo, Christum D. N. binâ vice potatum fuisse in Passione sua: primâ vice vino myrrhato [à Judæis odio Christi] eoque felle permixto, quod dabatur ei ad obstupefaciendos sensus, ne tales tantosque peccatores

Prov. 6. 31. dolores: Date siceram mœrentibus. Vtriusq; mentionem faciunt Evangelistæ: Dabant ei bibere myrrhatum, vinum,

Matth. 27. inquit Evangelista vnus; alter: Dederunt ei bibere vinum cum felle mistum. Hoc vinum myrrhatum, autem cum felle commixtum solum gustavit Christus, non bibit: voluit namque fellis gustare duntaxat amaritudinem, seque vini myrrhati priuare refocillatione. Quoniam duas distinctas vini species vasculis distinctis editas contendunt Baronius, & Christo reuocari vinum myrrhatum, aliud vinum felle permixtum à Judæis perrectum fuisse velit. Verum, vnicum solum adfuisse in communi sententia est. Eo vero tempore, vt notat referunt, Christo Saluatori nostro vinum hoc gustatum exhibitum fuit, postquam conscendisset Montem Caluarix, & quando iam parabantur Cruces: Nudus enim

Anno 34. vulneribus, vento & frigori exposus super lapidem pedens, vino myrrhato felle misto potatus est.

Andri- Thom in descripsi. Terra sancta. Alterâ vice Christus potatus fuit in Cruce, quando dicitur: Sitio, eoque tempore spongiam aceto plenam eius apposuerunt. Hoc aceti vasculum comportari solebat ad refocillandos reficiendosque eos omnes, qui in via deficiebant.

Dubium Decimum
quintum.

Quis fuerit dolorum maximus, quem Christi Saluator noster in Cruce sustinuit?

Tristitiam in horto fuisse dolorum omnium maximum nonnulli sistent, eò, quod tunc torius Passionis tormenta apprehendens omnia, vna simul omnium tormentorum perleaserit dolorem.

Alii volunt fuisse flagellationem; enim uerò tam acerba & dolorosa extitit, ut, nisi natura humana Diuinæ nitens fuisset sustentaculo, Christus cunctis in terram corruisset mortuus.

Sicut: quam in Cruce sensit ob extremam itineris lassitudinem, ob sanguinis profusi copiam, dolorisque vehementiam, maximum fuisse tormentorum asserunt alii. Idque non multum abest ab experientia: nam, quando sitis est summe intensa & vehemens, quodcunque aliud superat tormentum.

Contemplantur alii, incredibilem extitisse dolorem & tormentum illud, quod tota nocte ista, qua detentus fuit in zdibus Caiphæ, sustinuit. Siquidem obscurissimo ac profundissimo mancipatus fuit carceri, ubi per totam noctem usque manè, ut testis est D. Augustinus, miraculose subit supplicia. Tormentum istius noctis ob varias circumstantias facilius meditatione, quam calamo perstringi, dicique potest tormentorum omnium fuisse maximum, quod Christus D. N. perpeffus fuit. Ac propterea nocte illa sanctissima Christi Anima ob ingens patendi desiderium amoreque fuit in delicijs. *Psal. 138.*
Nox illuminatio mea in delicijs meis.

S. Aug. de
consens.
Evangelist

Alii, quemadmodum ipsemet Christus etiam reuelauit S. Bernardo summum illum meditantur fuisse dolorem, quem ex punga in spina dorsi recepta percepit; tunc quia omnium flagellorum, quæ eò terminabantur, meta fuit & receptaculum;

etiam, quia crucem totam ei innixam gestauit adlocum Caluarie usque; tum denique, quod ex crucifigione inexplicabilem in ea per sensit dolorem. In hac parte detecta fuere ossa: Unde idem Sanctus Virus Christus iussus est accedere Vicarium suum, eique significare, ut cuilibet in memoriam, reuerentiam & honorem horum trium ossium tria *Pater noster*, & totidem *Au Maria*, recitatio per amplas elargiretur Indulgentias: quod & summus Pontifex promptissime executus fuit, nam omnibus & singulis prestatas persolutis orationes concessit 200000. annorum Indulgentias. Hec reuelatio aureis descripta litteris legitur in monasterio S. Bernardi in Francia, eiusque authentica copia Romae in sacello S. Francisci Assisiani exhibetur spectanda.

In eius uita lib. 2. c. 19.

Alii denique, ueluti S. Catherina, uolunt, dolorem pectoris, quem ex distensione, ab proinde ex distensione ac luxatione omnium ossium costarumque pectoralium in cruce percepit, ut summum ceteris omnibus precandandum. Et eadem Sancta, quae cunctos sensit dolores Passionis Christi, confessata est, maiorem se percepisse dolorem in pectore, ubi concurrunt omnia ossa ad eandem custodiam, quam in quacunque alia corporis parte.

Dubium Decimum Sextum.

Quot fuerint clauis, quibus Christus cruci affixus fuit?

S. Bon. de uita Christi c. 78.
S. Greg. Turon. de glor. Mart. c. 6.
S. Brig. reuelat. lib. 4. c. 7. & alibi

Tres solum fuisse, uolunt nonnulli cum S. Bonifacio: alii, inter quos recensetur etiam Gregorius Turonensis, quatuor fuisse contendunt. Sancta Brigitta pressa affirmat in suis reuelationibus, quatuor fuisse clauos, ita, ut pedes duobus affixi fuerint clauis, quorum uno primitus pes sinister, altero dexter sinistro superpositus confixus fuit. Quantum ad numerum istorum maliciorum, ex reuelatione quorundam Sanctorum referunt aliqui, eorum fuisse 68.

Dubium Decimum Septimum.

De Causa Conuersionis boni Latronis.

Principalis huius conuersionis causa, ut communis *S. Leo serm.*
de Pass. dicitur, fuit interna motio & Spi-
 ritus Sancti illuminatio; tametsi quoque ad hunc finem *Cyrril in*
 conuersionem conduxerit exemplum virtutis Christi, fama *Catech. 6.*
 miraculorum aut visu, vel auditu in prædicatione Chri- *13.*
 sti perceptorum. Nonnulli pro causa assignant ipsa mira- *S. Chrysostr.*
 cula in morte Christi occurrentia. Verum iuxta *S. Mar- Hom. 2. de*
 tinum boni Latronis conuersionis præcessit Christi mor- *de Cruce.*
 tem: & secundum *S. Lucam* ipsas etiam tenebras: mira- *Orig. Hom*
 cula uero post mortem Christi patrata fuisse; ergo dictis *35. in Mat*
 miraculis bonus Latio moueri non poterat ad creden-
 dum in Christum.

In eadem hac materia adhuc alia quædam occurrunt
 dubia. Primum: an bonus Latio prius fuerit conuer-
 tus ad fidem Christi, quam in cruce, & iuxta Crucem
 Christi pendens, egerit pœnitentiam? Secundum: an
 idem fuerit baptizatus? Tertium: an primus omnium
 ingressus fuerit paradysum?

Primo respondet *Suarez*, nullam inuoluere impossi- *Suar. q. 46.*
 bilitatem, quod eius conuersionis ad fidem præcesserit e- *art. 9.*
 iusdem conuersionem ad pœnitentiam in cruce elici- *Comment.*
 tum, cum & prædicatione & miraculis Christi ad illam
 moueri poterit. Nihilominus cum communi Patrum
 opinione dicendum est, huiusmodi conuersionem non
 præcessisse, sed simul contigisse in cruce.

Secundo dubio respondet *S. Cyprianus*, *S. Latronem S. Cypr. sero*
 fuisse Martyrem; ac proinde tanquam Martyrem fuisse *de Pass.*
 baptizatum *Baptismo sanguinis.*

Respondet *S. Augustinus*, cum potuisse baptizari *S. Aug. lib.*
 in aqua, eam, nempe aquam, quæ fluxit ex latere Christi. *4 de Baptis.*
 Quod ipsi *Suarez* valde difficile videtur, haud enim pro- *6. 22.*

f 5 babile

babile est, aquam illam cum tanto effluxisse impetu; de
esto etiam ibi adfuisse materia; baptismi tamen de
forma cum persona baptizante.

Respondent alii communiter (& hæc est probabili
opinio;) Latronem illum fuisse baptizatum Baptismo
fluminis, qui est baptismus contritionis omnibus
adultis necessarius & sufficiens, quotiescunque haberi
nequit baptismus aquæ.

S. Cyrill.
Hieros.
Car. 13.

Tertio dubio responderetur: eum non posse dici pri-
mum, absolutè loquendo, qui viderit Deum, & per con-
sequens, ingressus fuerit paradysum: etenim Christus Do-
minus ante Latronem mortuus, descendit ad limbum:
igitur ante Latronem Patres, qui in eodem limbo con-
stant, viderunt Diuinam Essentiam. Nihilominus respo-
ndetur & quantum ad modum primus dici potest, qui
gressus fuerit paradysum, & viderit Deum, quia, cum
subitò vidit Deum post mortem (quod nemini Sanctorum
Patrum antiquorum concessum fuit) gaudens pri-
uilegio baptismi sanguinis & aquæ, nec vllas purgatio-
luens pœnas.

Dubium Decimum Octauum.

*An Christus in Cruce condiderit testa-
mentum suum?*

S. Ambr.
Epist. 32.

Sunt, qui Christum suum testamentum in Cruce con-
didisse opinantur. Testabatur in Cruce Christus, & Mater
Matrem atq; Discipulum diuidebat pietatis officia. Testa-
mentum est, quia eo tempore Latroni, & in persona eius cuius
verè credenti ac pœnitenti promisit hæreditatem.

S. Dam. lib
4. c. 14.

Alii Christum testamentum suum in Cæna fecisse
serunt. Ea nocte, quæ seipsum tradebat, testamentum suum
instituit. Vtraque sententia vera est. Vnde dicendum
Christum condidisse testamentum suum in cœna, illud
que confirmasse in Cruce; nam testamentum nil aliud est
quàm dispositio hæreditaria. In Cæna Christus filius suus
patrem suum commendauit, & in Cruce suam vitam
pro mundi salutem commisit.

Suar. disp.
37. sect. 4.

Christus in Cruce testamentum suum confirmasse, non
condidisse.

Zach. c. 9.

Hebr. c. 9.

quæ totam suam hæreditatem, totamque substantiam
tradendo eis Corpus & Sanguinẽ suum, in quo conti-
netur omne bonum. Quod est bonum eius, & quod est pul-
chrum eius? frumentum electorum, & vinum germinans
virgines; At testamentum hoc confirmatum fuit Christi
morte in Cruce pendentis. (Vbi testamentum est, mors,
ubi se est, intercedat testatoris) testatoris namque morte
revocabile redditur testamentum.

Insuper aduertendum est, quod, cum hæc Christi vo-
luntas (quæ de cœlesti disponit hæreditate) contineatur
in scripturâ veteri, cum noua; ideo Sacra Scriptura
appellatur Testamentum vetus & nouum, propter di-
uersitatem honorum promissorum, aut temporalium,
in lege antiqua; aut æternorum, vt in lege noua. Et
hæc Christi dispositio absoluta non est; sed conditiona-
lis, supposito nimirum, si, vt veri obediensque filii vi-
uerint.

Dubium Decimum Nonum.

An Christi latus dextrum lanceâ perfo-
ratum fuerit?

Respondet affirmatiuè. Idq; probatur ex sancta Sin-
done, ex peruetusta imaginis Christi Crucifixi pictura,
et Revelationibus S. Brigittæ, cui sanctissima Virgo re-
uelauit, tanto cum impetu & violentia latus Christi per-
foratum fuisse lancea, vt pariter latus aliud penetrauerit, ex
quo transiens, ad aliud, & cor in duas disseuerit partes:
vt, ut amba partes cordis essent in lancea. Idem reuela-
tum fuit à Christo D.N. S. Franciscæ Romanæ, cui insu-
per manifestatum, adeo paruisse hoc lateris vulnus, vt
commode quinque digitos vnâ capere potuerit.

Qui verò lanceam intrusit lateri Christi, miles fuit; at
cum fuisse cœcum, & ex Sanguinis profusione illumina-
tum minimè probabile censet Baronius; etenim veri-
simile non est, militum quempiam esse cœcum.

S. Brig. lib.
1. c. 10, &
lib. 2. c. 21.
S. Franc.
Rom. lib. 2.
c. 6.
Baron.
Annal. 341

SAN

Suarez di.
 spur. 41.
 sect. 1.

Sanguis, qui profluxit ex latere Christi, ueritate naturalis quod ad substantiam: at miraculosus quod ad modum profluendi: siquidem est corporibus emens non sicut sanguis liquidus, sed congelatus. Aequaliter fuit uera & naturalis, nec ulla alius exitus habuit (uerba namque sacre Scripturæ proprie sunt intelligenda, quoadocunque non obstat aliquid in contrarium) sed miraculose producta, ad significandum effectum

S. Ambros. Sanguinis Christi, qui est lauare animas. Exius Sanguis & Aqua: Aqua, ut mundaret: Sanguis, ut rediret. Et inuenda etiam plura alia mysteria, ut exponunt SS. Patres.

Quo ad modum emanandi, quo est Christi latere emanauit Sanguis & Aqua, dico emanationem seu effluxum Sanguinis & Aquæ non fuisse confusum, sed distinctum: primò enim effluxit Sanguis, deinde Aqua, ueluti explicat Euangelista.

Dubium Vigesimo.

De itinere, quod Christus in Passione sua peractum confecit, è cœnaculo eundo ad montem Caluariæ.

Qui Terram sanctam describunt, distantiam locorum, in quibus Christus Dominus Passionem suam profecit, mensurant in hunc modum.

Ex cœnaculo ad hortum sunt 750. passus.

Ab orto ad ædes Annæ usque, idem interiacet passuum spatium, nimirum, 750. passus.

Ab ædibus Annæ ad ædes Caiphæ sunt 330. passus.

Ab ædibus Caiphæ ad ædes Pilati 100. passus.

Ab ædibus Pilati ad ædes Herodis 350. passus.

Ab Herode ad Pilatum totidem.

Ab ædibus Pilati ad montem Caluariæ, 660. passus. Circa quæ aduertendum, quod cum de passibus ad locum mentio facta fuerit, hic per passus intelligantur duodecim, qui sunt maiores, & dominantur geometri-

vi, quorum quilibet quinque continet pedes, ad
 ferentiam passuum minorum, qui medietatem so-
 lum, nempè, duos pedes cum dimidio continent.
 Unde mille passus maiores conficiunt vnum milliare,
 mille minores medium milliare. Quapropter pas-
 sum mentionem supra facientes, intelleximus passus
 maiores & geometricos. Iter igitur, quod perfecit
 Christus in Passione sua; passus omnes supra enume-
 ras in se comprehendit: qui in vnam redacti sum-
 ma, in vniuersum faciunt 3290. passus; seu tria
 milliaria cum ducentis & nonaginta passibus.
 In hoc itinere Christus Dominus noster non tantum
 sollicitudinem & lassitudinem itineris; verum etiam
 multas illas iniurias, despectus, ludibria, tyanni-
 cas, afflictiones, quæ vnam à fera Judæorum sa-
 ueritatem prodire poterant, perpassus est. Constat etiam
 a revelatione, Christum Dominum tum barba, tum
 capillis circumscriptum à Judæis 333. vicibus.

S Brig.
 S Merbil.
 S, Elisabi

Ab horro ad Annæ ædes vsque concidit in terram vi-
 decies septem in via, & tandiu Sathanae ministri eum
 percutere calcibus & fustibus, quousque surgeret e-
 terra: Procedendo ad montem Caluarie crucem ba-
 ptista, quinque pariter vicibus in terram corruit. Ad-
 vertendum præterea, quod Ministri crudeles torrentis
 ad pontem pertransientes; Christum captum in
 manus darutti præcipitem duxerint traxerintque per vn-
 um torrentis, vt sic nec vllum in Christo præterirent
 impietatis crudelitatisque experimentum. Vbi con-
 sidera, quomodo pietissimus Dominus ex aquis
 defluerent vestimentis vndique madidis, qualemque fri-
 gorem, temporisque hyemalis, quod tunc aderat, per-
 sentit asperitatem.

Landsp. de
 Pass art. 14

Denique memoriæ Sanguinis adiungenda est me-
 ditatio, meditationi oratio per viam aspirationum &
 sermonum iaculatoriarum. Porro in sequenti aut alia
 simili forma exerceri poterunt.

1. San.

1. Sanguis Christi laua me,
à maculis peccatorum.
 2. Sanguis Christi, sana me,
ab inordinatis passionibus.
 3. Sanguis Christi, sanctifica me,
gratiæ virtutumque habitibus.
 4. Sanguis Christi, illumina me,
viuacitate fidei.
 5. Sanguis Christi, eleua me,
certitudine spei.
 6. Sanguis Christi, accende me,
igne charitatis.
 7. Sanguis Christi, fortifica me,
tolerantia patiendi.
 8. Sanguis Christi, inebria me,
desiderio Martyrii.
 9. Sanguis Christi, absorbe me,
ab omni esse creato, in totum esse In creatum Deo.
- A M E N.

